

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2563)

E-ISSN: 2630-0362 Vol.7 No.1 (January 2020)

💧 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

◆ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ.,ดร.

พระราชปริยัติกวี, ศ.,ดร.

พระเทพปัญญาสุธี

พระสุวรนเมธากรณ์, ผศ.,ดร.

พระราชปริยัติมุนี, ผศ.,ดร.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.

◆ บรรณาธิการบริหาร

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ กองบรรณาธิการ

พระครูสิริธรรมาภิรต, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระครูโฆสิตวิฒนานุกูล, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร. ครองชัย หัตถา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. กันตณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชภาพรรณ คูวิเศษแสง

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรรณทร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร. มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร. อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร. มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

❖ **ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ**

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระมหาศักดิ์ดา สิริเมธี

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

นายอภินันท์ คำหารพล

นางสาวทิพพวรรณ จันทรา

◆ ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

◆ ออกแบบปก

นายวินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

◆ จัดรูปเล่ม

พระมหาอนุชิต อนนตเมธี

◆ พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

◆ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail : suriya.sur@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2563 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 7 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2564) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 นี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 1 เรื่อง บทความวิจัย 4 เรื่อง ในเล่มนี้ มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุลละอง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร โดย พระธนบูลย์ สุวณฺโณ (หันมนตริ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การอยู่ร่วมกัน มีสาระสำคัญนั่นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวัน อาทิ การยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้ 2) หลักสารณียธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน ทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักปลูกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่า 3) หลักการอยู่ร่วมกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตาม สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง และสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลังนวยุค และควรแสดงท่าทีต่อส่วนรวม เช่น เมื่อได้ทรัพย์มาด้วยความสุจริต ควรแบ่งปันทรัพย์นั้นอย่างเหมาะสม ควรเว้นจากการคบบุคคลที่จะนำความเสื่อมมาให้ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญ ควรที่จะทำกิจหน้าที่ให้ถูกต้อง และเหมาะสมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่บุคคลและส่วนรวมอย่างสูงสุด

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)

บทความวิชาการ : Academic Article

การปกครองคณะสงฆ์ไทยกับทิศทางใหม่ทางการปกครอง	1
THE GOVERNING BY THE BUDDHIST MONASTIC ORDER WITH NEW DIRECTION OF THE GOVERNING	
พระครูฐิติ ฐิติปัญญาวาสกุล, ไพวรรณ ปุริมาต, ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์ และพระครูปลัด นิเวศ ชินวโร (จงแจ้งกลาง)	

บทความวิจัย : Research Articles

การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อาสาสมัครกู้ภัยของสมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัด ยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4	17
AN EMPOWERMENT OF RESCUE VOLUNTEER OF KOKCHANG RESCUER ASSOCIATION, YALA PROVINCE THROUGH FOUR BASES OF SOCIAL SOLIDARITY	
พระครูสมุทรพิไลสิทธิ์ อนาลโย (ช่วยตริก) และพระครูวิริทธิ์ธรรมโชติ	
แนวทางการพัฒนาอินทริยสังวรของพระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบัน	30
GUIDELINES TO DEVELOP INDRIYASAMVARA OF NEWLY ORDAINED MONKS IN THE PRESENT THAI SOCIETY	
พระธีระเดช เตชธมโม (ธีรัญ)	

สารบัญ (ต่อ)

ผลกระทบของการตกแต่งบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กลุ่มอุตสาหกรรม บริการและเทคโนโลยี	42
--	----

EFFECTS OF CREATIVE ACCOUNTING AND CORPORATE GOVERNANCE ON EARNINGS
 QUALITY OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND: SERVICE
 AND TECHNOLOGY INDUSTRY

กมลชนก สกุลเจริญและฐิตาภรณ์ สิ้นจรรย์ศักดิ์

การนำหลักสารานิยธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออ ตำบล บางวัน อำเภอบุรี จังหวัดพังงา	57
--	----

AN APPLICATION OF PRINCIPLE OF SĀRĀNĪYADHAMMA INTO THE PROMOTION OF
 LIVING TOGETHER OF THUNGLA-ONG COMMUNITY, BANGWAN SUB-DISTRICT,
 GURABURI DISTRICT, PANG-NGA PROVINCE

พระชนบุญ สุวณโณ (หันมนตรี)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	ณ
-----------------------	---

การปกครองคณะสงฆ์ไทยกับทิศทางใหม่ทางการปกครอง*
THE GOVERNING BY THE BUDDHIST MONASTIC ORDER WITH
NEW DIRECTION OF THE GOVERNING

พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล

Phonsetthi Wuttipanyaisakun

ไพวรรณ ปุริมาตร

Paiwan Purimart

ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์

Chotipon Wongamonwit

พระครูปลัด นิเวศ ชินวโร (จงแจ้งกลาง)

Phrakhrupalad Niwet Chinavaro (Jongjaengklang)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus, Thailand

E-mail: pichitpuri2@hotmail.com

บทคัดย่อ

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลเป็นการปกครองภายในองค์กรพระพุทธศาสนา ดำเนินการเอง รัฐให้การสนับสนุน รูปแบบการปกครองโดยพุทธองค์และคณะสงฆ์ในการต่อมา สำหรับการปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันได้มีการพัฒนามาจากการปกครองคณะสงฆ์ในอดีต เป็นการบริหารกิจการพระสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้า สำหรับทิศทางใหม่ในการปกครองสงฆ์ไทยในอนาคต คณะสงฆ์กำหนดแนวทางปฏิรูประบบโครงสร้างการปกครอง โดยยึดหลักพระธรรมวินัย และมีการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจคณะสงฆ์ แม้การกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปใดใดสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นหลัก คือ พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้ โดยปฏิรูป ในลักษณะของการบูรณาการให้สอดคล้องกับความต้องการ การดำรงอยู่ และกิจกรรมของคณะสงฆ์ หากการปฏิรูปใด ๆ ไม่อาจดำเนินการได้ต้องใช้รูปแบบของคณะสงฆ์ ได้รับมอบอำนาจทางการปกครองช่วยกำหนดทิศทางการปฏิรูปให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีแนวทางป้องกันภัยของพระพุทธศาสนาอันจะพึงมีในอนาคตที่วิวัฒนาการการปกครองในแต่ละยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับมีพุทธทฤษฎีให้ปรับเปลี่ยน แต่ในการ

* Received 21 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ปกครองของคณะสงฆ์เถรวาทมีมติให้คงการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยไว้นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันและในอนาคต ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างการปกครองของคณะสงฆ์ไทย ในอนาคต นี่คือทิศทางการปกครองของคณะสงฆ์ไทย

คำสำคัญ: การปกครอง, คณะสงฆ์ไทย, ทิศทางใหม่

Abstracts

Slideshow modern era of corporate governance principles within the process itself. State support Form of government by Gautama Buddha and the Sangha in later. For the ruling clergy in Thailand has developed to the ruling clergy in the past. The management of priests and religious progress. For a new direction in the administration of Buddhist Thailand in the future. The ecclesiastical guidelines governing structure reform based on the principles of Discipline. And there is decentralization Decentralization Ministry The decentralization reform or any important as the main discipline of the Buddha delivered by reforms in the way of integration to meet the demand. The existence and activity of the clergy. If any reforms can't be implemented must take the form of the clergy. Mandatory administrative help set the direction for reform is moving in the same direction. And the defense of the principles of the rule will have on the future evolution of society is changing, respectively Puttha permission to modify. But the dominance of the Theravada Sangha decided to maintain compliance with the discipline it brings a good understanding and a direct benefit to the ruling clergy in the present and in the future. Causing a disturbance exemplary rule of the clergy in Thailand, this is the rule of the clergy Thailand.

Keywords: Governing, Buddhist Monastic, New Direction

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์ตั้งแต่พุทธกาลหลังจากพระพุทธองค์ทรงมอบหมายให้คณะสงฆ์ใช้พระธรรมวินัยเป็นหลักในการปฏิบัติ เมื่อพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว มีการทำปฐมสังคายนา เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารคณะสงฆ์ ด้วยพุทธการพระสงฆ์ก็ยังมีไม่มาก แต่มาช่วงระยะหลัง มีพระสงฆ์เป็นจำนวนมากจึงต้องมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ เรียกว่าพระวินัย ต้องการให้ภิกษุแต่ละรูป ได้ถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

จากการที่ประเทศไทยได้ถือเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ครอบคลุมกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งทำให้เห็นได้โดยชัดเจนว่า พระพุทธศาสนานั้นเป็นวิถีชีวิตของคนไทยโดยส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองในหลายกรณีด้วยกัน ดังตัวอย่างที่ผู้ปกครองจะต้องยึดถือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการบริหารงาน หรือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนในทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติไทยเนื่องมาด้วยกันกับความเป็นมาของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนับตั้งแต่สมัยที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจน ชาวไทยก็ได้นับถือพระพุทธศาสนาต่อเนื่องตลอดมา จนกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2540)

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลเป็นการปกครองภายในองค์กรพระพุทธศาสนา ดำเนินการเอง รัฐให้การสนับสนุน รูปแบบการปกครองโดยพุทธองค์และคณะสงฆ์ในการต่อมาสำหรับการปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันได้มีการพัฒนามาจากการปกครองคณะสงฆ์ในอดีต เป็นการบริหารกิจการพระสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้า สำหรับทิศทางใหม่ในการปกครองสงฆ์ไทยในอนาคต คณะสงฆ์กำหนดแนวทางปฏิรูประบบโครงสร้างการปกครองโดยยึดหลักพระธรรมวินัย และมีการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจคณะสงฆ์ แม้การกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปใดใดสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นหลัก คือ พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล

ในการปกครองคณะสงฆ์ระยะแรกพระพุทธเจ้าทรงปกครองโดยพระองค์เองปกครองต่อมาพระองค์ทรงบัญญัติพระวินัย และใช้พระวินัยเป็นระเบียบ เครื่องมือ ในการปกครอง

พระภิกษุต้องอยู่ภายใต้พระธรรมวินัยพระภิกษุต้องอยู่ภายใต้พระธรรมวินัย และต้องปฏิบัติตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อและต้องปฏิบัติตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกจากทุกข์และทำพระนิพพานให้แจ้ง เป็นจุดหมายสูงสุดของพระศาสนา การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้ามิได้ทรงบัญญัติไว้ก่อนแต่ทรงบัญญัติขึ้นต่อเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น พระองค์จึงตรัสเรียกภิกษุสงฆ์มาประชุมตรัสสอบถามในเรื่องที่เกิดขึ้น แล้วจึงบัญญัติสิกขาบท พระพุทธองค์ทรงเป็นธรรมราชาธรรมราชา ทรงอยู่ในฐานะ ประธานสงฆ์ประธานสงฆ์ เมื่อสาวกมีจำนวนมากขึ้นพระพุทธเจ้าทรงจัดองค์กรในพระพุทธศาสนาออกเป็นพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก ภายหลัง พระพุทธองค์ทรงมอบความเป็นใหญ่ให้แก่พระสงฆ์ ดังจะเห็นได้จากการที่ทรงกระจาย อำนาจให้คณะสงฆ์ดำเนินการให้การอุปสมบท หรือเมื่อมี กิจจาธิกรณหรือกิจการที่จะต้องทำร่วมกัน คณะสงฆ์สามารถบริหารจัดการเองหรือเมื่อมีกรณีความ ขัดแย้งเกิดขึ้นในคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้าก็ทรงมอบ อำนาจให้คณะสงฆ์เป็นผู้จัดการแก้ปัญหาคณะสงฆ์เป็นผู้จัดการแก้ปัญหา เพื่อความเป็นปกติสุขเรียบร้อย เพื่อให้เป็นไปในทางเดียวกันของหมู่ภิกษุสงฆ์ อันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติชอบ ทรงบัญญัติ พระวินัย คือ ประมวลกฎข้อบังคับเกี่ยวกับความประพฤติ ของเหล่าพระสงฆ์ ทั้งภิกษุและภิกษุณี

การปกครองคณะสงฆ์ภายหลังพุทธกาลการปกครองคณะสงฆ์ภายหลังพุทธกาลลักษณะ การปกครองคณะสงฆ์ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว “อานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้วพระธรรมและพระวินัยนั้นแหละจักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย พระสงฆ์ยังต้องอยู่ภายใต้พระธรรมวินัย ดังปัจฉิมโอวาทว่า อำนาจการปกครองขึ้นอยู่กับคณะสงฆ์ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว เกิดความไม่เรียบร้อยขึ้น จึงได้มีการทำปฐมสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัย ณ ถ้ำสัตตบรรณคูหาสัตตบรรณคูหา เมืองราชคฤห์ โดยพระอรหันต์ 500 รูป มี พระมหากัสสปะ เป็นประธานมี เพื่อรวบรวมคำสอน และเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันปฏิบัติ ให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เมื่อพระพุทธศาสนาล่วงมาได้ ประมาณ 200 ปีเศษ พระเจ้าอโศกมหาราชได้ครอบครองอาณาจักรอินเดียอย่างกว้างขวาง พระองค์เลื่อมใสใน พระพุทธศาสนา ได้ส่งสมณะทูตเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปยังประเทศต่าง ๆ การปกครองคณะสงฆ์ยังเป็นไปตามพระธรรมวินัย การบริหารสังฆมณฑลในบางประเทศต้องอนุโลมไป ตามแบบแผน ประเพณีของประเทศนั้น ๆ เพื่อให้พุทธจักรและอาณาจักรเป็นไปด้วยดีทั้งสองฝ่ายพุทธจักรและอาณาจักรเป็นไปด้วยดีทั้งสองฝ่าย แล้วพระองค์ได้ส่งพระสมณะทูตจาริกเผยแผ่พระพุทธศาสนาไป 9 สาย สายที่ 9 ซึ่งมีพระโสณะและ

พระอุตรตระ เป็นผู้นำพระพุทธศาสนาเผยแผ่ยังผู้นำพระพุทธศาสนาเผยแผ่ยังดินแดนสุวรรณภูมิดินแดนสุวรรณภูมิอีกด้วย (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต), 2539)

การเมืองการปกครองของไทยสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781-1981)

ในระยะเริ่มแรกที่ไทยประกาศตัวเป็นเอกราชได้ตั้งราชอาณาจักรใหม่คือกรุงสุโขทัยเป็นการปกครองแบบดั้งเดิมคือ ระบบปีตุราชธิปไตยหรือระบบพ่อปกครองลูก (Paternal Government) หมายถึงรูปแบบการปกครองที่มีราชาหรือองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในฐานะผู้ปกครอง การใช้อำนาจอ้างกล่าวพระมหากษัตริย์ทรงปกครองราษฎรเหมือนพ่อปกครองลูก (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2547)

หลักการปกครองระบบนี้ เป็นการปกครองแบบดั้งเดิม (วิไลเลขา ถาวรธนาสาร, 2555) หลักการสำคัญของการปกครองแบบพ่อปกครองลูกนี้คือ พระมหากษัตริย์ทรงวางพระองค์เสมือนพ่อของประชาชน คือ ทรงใช้การปกครองดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิดเหมือนพ่อดูแลลูก ในขณะเดียวกัน ทรงมีอำนาจสิทธิเด็ดขาดเหมือนชีวิตของลูก สันนิษฐานว่าการปกครองรูปแบบนี้น่าจะมีรากฐานมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อประชาชนยังมีจำนวนไม่มากนัก ความที่ผู้ปกครองมีฐานะที่มิได้แตกต่างจากประชาชนมากนักนี้เอง ทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนจะมีลักษณะที่แฝงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมาก ดังจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ของสุโขทัยตอนต้นมักจะเรียกพระองค์ว่า “กู” และใช้นามว่า “พ่อขุน” เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น หรือการที่ราษฎรสามารถเข้าร้องทุกข์ต่อพระมหากษัตริย์ได้อย่างใกล้ชิด เป็นการสะท้อนให้เห็นรูปแบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูกได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในสมัยสุโขทัย ลักษณะการเมืองการปกครองจึงเป็นแบบปีตุราชธิปไตยผสมผสานกับหลักธรรมราชา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว สถาบันพระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยนั้น พระองค์ทรงเป็นศูนย์กลางของการปกครองการบริหารราชอาณาจักร อาจจะถือได้ว่าเป็นการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

โดยสรุปลักษณะของการปกครองปีตุราชธิปไตย มีดังนี้ 1) เป็นการปกครองแบบราชาธิปไตย คือ พระมหากษัตริย์มีฐานะเป็นผู้ปกครองสูงสุด ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย 2) ผู้ปกครองทรงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับราษฎรดูจพ่อปกครองลูก 3) ในการปกครองประเทศพระมหากษัตริย์ทรงยึดหลักพุทธธรรมเป็นแนวทางในการปกครองประเทศซึ่งทำให้พระมหากษัตริย์ยึดหลักการปกครองแบบธรรมราชา

การจัดระเบียบการปกครองในสมัยสุโขทัย

การจัดรูปแบบการปกครองระบบเมืองลูกหลวง คือ เป็นการจัดลำดับความสำคัญของเมืองโดยพระมหากษัตริย์ที่เมืองหลวงจะเลือกส่งเจ้านายที่ใกล้ชิด เช่น พระราชโอรส พระอนุชา หรือเจ้านายชั้นสูงในราชวงศ์ออกไปปกครองตามหัวเมืองหรือเมืองลูกหลวงต่าง ๆ จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดระบบเมืองลูกหลวงเพื่อกระจายอำนาจในการปกครองไปได้ทั่วแวนแคว้น และเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการบริหารอำนาจทางการเมือง (วิไลลักษณ์ เมฆารัตน์, 2549)

การจัดระเบียบการปกครองในสมัยพ่อขุนรามคำแหง จะมีลักษณะการแบ่งเมืองเป็นชั้น ๆ ลดหลั่นลงมาตามความสำคัญ โดยมีศูนย์รวมอำนาจหรือศูนย์กลางอยู่ที่กรุงสุโขทัย (ปภาวดี ดุลยจินดา, 2545)

1. ราชธานี คือกรุงสุโขทัยเป็นศูนย์กลางของการบริหารมีพ่อขุนหรือพระมหากษัตริย์เป็นผู้บริหารสูงสุด มีอำนาจสิทธิ์ขาดไปถึงเมืองอุปราช และหัวเมืองชั้นในที่เรียงรายอยู่รอบราชธานี และมีอำนาจที่สั่งการแก่เมืองพญาหมานนครด้วย

2. เมืองอุปราช เมืองลูกหลวง เมืองหน้าด่าน “เมืองอุปราช” เป็นเมืองที่ผู้จะดำรงตำแหน่งพ่อขุนต่อไปเมื่อพ่อขุนองค์ปัจจุบันสวรรคตลง เมืองลูกหลวงและเมืองหน้าด่านจะมีระยะทางการเดินเท้าจากราชธานีถึงได้ในเวลา 2 วัน เมืองเหล่านี้หากเชื้อพระวงศ์ปกครองจะเรียกว่า “เมืองลูกหลวง” แต่ถ้าหากปกครองโดยคนของราชการจะเรียกว่า “เมืองหน้าด่าน” เมืองทั้ง

3 ประเภทนี้มีฐานะและหน้าที่อย่างเดียวกันคือ เมื่อข้าศึกยกทัพมารุกรานจะต้องยันทัพรับข้าศึกป้องกันราชธานีไว้ก่อน แล้วรายงานมายังราชธานีเพื่อเตรียมการต่อสู้ ในสมัยสุโขทัยมีเมืองหน้าด่าน คือ เมืองศรีสัชนาลัย (สวรรคโลก) เมืองสองแคว (พิษณุโลก) เมืองปากยม (พิจิตร) และเมืองนครชุม (กำแพงเพชร)

4. เมืองพระยามหานคร คือเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างจากราชธานีออกไปโดยพลเมืองเป็นคนไทย อาจทรงตั้งเชื้อพระวงศ์ หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปเป็นพ่อเมือง หรือมีเจ้านายเชื้อกษัตริย์เป็นเจ้าของเมืองเดิมปกครองอยู่และยอมขึ้นกับสุโขทัย เจ้าผู้ครองนครหรือพ่อเมืองมีอำนาจบริหารราชการในเขตแดนของตนเกือบสมบูรณ์ แต่ต้องปฏิบัติตามบัญชาของพ่อขุนและส่งส่วยแก่สุโขทัย เมื่อมีศึกสงครามจะต้องส่งกองทัพและเสบียงอาหารมาช่วยกรุงสุโขทัยรบด้วย

5. เมืองประเทศราช คือ เมืองที่อยู่นอกราชอาณาจักรและมีพลเมืองเป็นคนต่างชาติดังเมืองประเทศราชขึ้นกับพ่อขุนโดยพระบรมเดชานุภาพ มีความสัมพันธ์เพียงส่งเครื่องราชบรรณาการตามกำหนด และส่งทัพมาช่วยกรุงสุโขทัยรบตามคำสั่งของพ่อขุนเท่านั้น ส่วนการบริหารราชการภายในประเทศทางกรุงสุโขทัยไม่เข้ายุ่งเกี่ยว ยกเว้นในกรณีจำเป็น

ลักษณะเด่นของการปกครองในสมัยสุโขทัย (ลลิต จีระเวคิน, 2546)

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยมีลักษณะเด่น ๆ หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการปกครองแบบพ่อลูกหรือพ่อขุน
2. ลัทธิธรรมชาติหรือพระมหากษัตริย์เป็นเสมือนพระพุทธเจ้า
3. มโนทัศน์เป็นเรื่องสรวรรคันรกร ซึ่งทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์เพื่อการจัดระเบียบสังคม
4. เสรีภาพของประชาชนโดยเฉพาะในต้นสามรัชกาลแรกของกรุงสุโขทัย เช่น ความอิสระในการค้าขายและกิจการอื่น
5. ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง
6. การประดิษฐ์อักษรไทยโดยพ่อขุนรามคำแหง ทำให้มีสื่อกลางของการสื่อความหมายและการบันทึกเหตุการณ์และวรรณคดี
7. การขยายขอบเขตโดยการใช้ความสัมพันธ์ทางการแต่งงานมาช่วยปรับปรุงการทำรัฐวิสาหกิจ เช่น ความเจริญในด้านอุตสาหกรรมถ้วยชามสังคโลก
8. การติดต่อกับสงฆ์จากนครศรีธรรมราชและจากลังกา เพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา

การเมืองการปกครองสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310)

การเมืองการปกครองไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อย่างสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้เพราะพระมหากษัตริย์ทรงมีฐานะสูงสุดเหนือกฎหมาย ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดและสัมพันธ์ทุกด้านรวมทั้งชีวิตของราษฎรในราชอาณาจักร สถานะและความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์และประชาชน มิได้เสมือนพ่อปกครองลูก หรือมีฐานะเยี่ยงสามัญชนดังในสมัยกรุงสุโขทัย ความเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาสิทธิอย่างสมบูรณ์ของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะได้รับเอาแนวคิดพระมหากษัตริย์แบบเทวราชามาใช้ในการปกครอง ซึ่งแนวคิดพระมหากษัตริย์แบบเทวราชานี้เป็นลัทธิของพราหมณ์ในอินเดีย และได้แพร่หลายเข้าจนเป็นที่ยอมรับของกษัตริย์ผู้ครองอาณาจักรต่าง ๆ

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 10 นักประวัติศาสตร์เชื่อกันว่า ไทยได้รับการปกครองนี้มาจากเขมรเป็นส่วนใหญ่ และบางส่วนรับมาจากมอญ หลักสำคัญของ เทวราชาคือ พระมหากษัตริย์ได้รับการเลื่อนฐานะขึ้นไปเป็นภาคหนึ่งของเหล่าเทพเจ้าหรือเป็น องค์อวตารของเทพเจ้า มิใช่มนุษย์ธรรมดาอีกต่อไป เนื่องจากลัทธินี้เป็นลัทธิพราหมณ์ ใน ขั้นต้นจึงถือว่า พระมหากษัตริย์ที่ได้รับการสถาปนาเป็นเทพเจ้านั้นจะเป็นเทพองค์ใดองค์หนึ่งของศาสนาพราหมณ์ซึ่งสำคัญที่สุด 3 องค์ คือ พระพรหม พระศิวะ และพระนารายณ์ส่วนใหญ่ พระมหากษัตริย์จะสถาปนาพระองค์เป็นพระศิวะหรือนารายณ์เท่านั้น ไม่นิยมเป็นพระพรหม แต่อย่างใด (วิไลเลขา ถาวรธนาสาร, 2555)

การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ผสมผสานกับแนวความคิดแบบเทวราชา เริ่มเกิดขึ้นในแผ่นดินของสมเด็จพระรามาธิบดี (พระเจ้าอู่ทอง) ซึ่งเป็นผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการจะสร้างความเข้มแข็งให้กับอาณาจักรอยุธยาโดยการประกาศตัว เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกรุงสุโขทัย โดยไม่ยอมรับทางการเมืองแบบธรรมราชาของกรุงสุโขทัย ดังนั้น กรุงศรีอยุธยาจึงต้องสร้างสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงอำนาจสูงสุด เด็ดขาด มีฐานะสูงอยู่เหนือชีวิตราษฎร เพื่อค้ำจุนและสร้างเสถียรภาพให้กับกรุงศรีอยุธยา

กล่าวโดยสรุป พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทรงอยู่ในฐานะต่าง ๆ ทรงเป็น เจ้าชีวิต หมายความว่าทรงมีพระราชอำนาจอยู่เหนือชีวิตทุกคนในสังคม ทรงเป็นเจ้าแผ่นดิน หมายถึง เป็นเจ้าของแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ทรงเป็นธรรมราชา ทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา และทรงใช้พระราชอำนาจปกป้องสถาบันพระพุทธศาสนา ตลอดจนศีลธรรมแห่งศาสนานั้น และทรงเป็นเทวราชา หมายถึงมีสถานะของพระองค์เป็นเจ้าตามลัทธิของศาสนาพราหมณ์ พระองค์มิใช่เป็นมนุษย์ธรรมดา พระราชโองการของพระมหากษัตริย์ก็กลายเป็น “เทวโองการ” ซึ่งมนุษย์ธรรมดาไม่อยู่ในสถานะที่จะขัดแย้ง หรือวิจารณ์ หรือแม้แต่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสมัยกรุงศรีอยุธยาสถานะของพระมหากษัตริย์จะมีการผสมผสาน ด้วยคติแบบเทวราชากับราชาธิปไตยก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาใน ฐานะศาสนาประจำชาติและในฐานะที่เป็นหลักธรรมสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ในการ ปกครองประเทศ กล่าวคือ แนวคิดหรือคติแบบธรรมราชาที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยนั้น พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาก็ยังคงต้องใช้หลักธรรมในการปกครองประชาชนอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ และคติธรรมราชานี้ก็ยังคงมีอิทธิพลเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2547)

การจัดระเบียบการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา (ปวิณ ณ นคร, 2545)

การจัดระเบียบการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะการปกครองแบบสมัชสุโขทัยและแบบขอม คือกรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์แห่งอำนาจ รายล้อมด้วยเมืองหน้าด่านทั้ง 4 ด้าน พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งอำนาจโดยสมบูรณ์ในการปกครอง โดยมีเสนาบดี 4 คน เรียกว่า “จตุสดมภ์” อันมี เวียง วัง คลัง และนา เป็นผู้ช่วยดำเนินการทั้ง 4 คือ

1. เวียง เสนาบดีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบเป็นที่ “ขุนเมือง” มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้าย
2. วัง เสนาบดีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบเป็นที่ “ขุนวัง” มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชสำนักและการยุติธรรมตัดสินคดีความต่าง ๆ
3. คลัง เสนาบดีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบเป็นที่ “ขุนคลัง” มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคลังมหาสมบัติ การจัดการเกี่ยวกับภาษีอากรต่าง ๆ
4. นา เสนาบดีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบเป็นที่ “ขุนนา” มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเกษตรที่นา

การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางและจตุสดมภ์นั้น ได้มีการปรับปรุงในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้แยกกิจการทหารกับพลเรือนออกจากกัน โดยตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่อีก 2 หน่วย คือ “สมุหกลาโหม” เป็นหัวหน้าราชการฝ่ายทหาร และ “สมุหนายก” เป็นหัวหน้าราชการฝ่ายพลเรือนทั่วไป เสนาบดีทั้ง 2 ตำแหน่งนี้มียศเป็น “อัครเสนาบดี” สูงกว่าเสนาบดีจตุสดมภ์และ ได้เปลี่ยนนามจตุสดมภ์ใหม่ดังนี้

1. กรมเมือง เรียกว่า “นครบาล” ตำแหน่งเจ้ากรมเป็นที่ “พระนครบาลเมือง”
2. กรมวัง เรียกว่า “ธรรมาธิกรณ์” ตำแหน่งเจ้ากรมเป็นที่ “พระธรรมาธิกรณ์”
3. กรมคลัง เรียกว่า “โกษาธิบดี” ตำแหน่งเจ้ากรมเป็นที่ “พระโกษาธิบดี”
4. กรมนา เรียกว่า “เกษตราธิบดี” ตำแหน่งเจ้ากรมเป็นที่ “พระเกษตราธิบดี”

การปกครองหัวเมืองในสมัยกรุงศรีอยุธยาคัดัน ยังคงใช้หลักปกครองเช่นเดียวกันกับการปกครองเมืองในสมัยกรุงสุโขทัย กล่าวคือ ได้แบ่งการปกครองหัวเมืองออกเป็นเมืองราชธานี เมืองหน้าด่าน หรือเมืองลูกหลาน เมืองพระยามหานคร และเมืองประเทศราช ต่อมาในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถได้ปรับปรุงรูปแบบและนโยบายการปกครองหัวเมืองใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเป็นเอกภาพและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร แบ่งการปกครองใหม่ดังนี้

1. ยกเลิกระบบเมืองหลวงเดิม จัดให้หัวเมืองชั้นใน อยู่ในอำนาจการปกครองราชธานี เป็นเมืองชั้นจัตวา พระมหากษัตริย์ทรงอำนาจการปกครองเอง โดยมอบให้ขุนนางส่วนกลางปกครองหัวเมืองเหล่านี้ในตำแหน่ง “ผู้รั้ง” ดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 3 ปี

2. หัวเมืองชั้นนอกยังคงเป็นเมืองพระยามหานครตามเดิมแบ่งออกเป็นเมืองชั้นเอก โท และตรี ตามขนาดความสำคัญของเมือง

3. เมืองประเทศราช เป็นหัวเมืองที่อยู่ห่างไกลราชธานี ประชาชนต่างชาติต่างภาษานั้น ยังคงใช้วิธีการปกครองตามแบบกรุงสุโขทัย คือ กรุงศรีอยุธยาไม่เข้าไปควบคุมการปกครอง แต่ประเทศราชเหล่านี้มีพันธะต้องส่งกองทัพและเสบียงมาช่วยราชการสงครามและเครื่องบรรณาการ คือต้นไม้เงินต้นไม้ทอง ตามกำหนดเวลาคือ 3 ปีครั้งหนึ่ง กล่าวโดยสรุป การจัดระเบียบบริหาร ราชการในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นการจัดการปกครองเพื่อรวบรวมอำนาจการปกครองไว้ในส่วนกลางให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพและเดชานุภาพในการปกครองบังคับบัญชาตนเอง

การเมืองการปกครองสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310 – 2325)

ภายหลังสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกอบกู้เอกราช สถาปนาเมืองธนบุรีขึ้นเป็นราชธานีแล้ว การบริหารราชการแผ่นดินก็ดำเนินไปด้วยดี เพราะศูนย์การใช้อำนาจในการบังคับบัญชาหรือการปกครองได้เข้าไปสู่สภาพปกติ แต่เนื่องจากพระองค์ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำศึก และมีภารกิจเบื้องต้นที่จำเป็นต้องกระทำพร้อมกันหลายอย่าง โครงสร้างทางด้านการเมือง และปกครองจึงคงเจริญรอยตามแบบอย่างที่เคยใช้มาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ คือ (วิมล วิโรจพันธุ์ และคณะ, 2548)

การปกครองส่วนกลาง

กรุงธนบุรีเป็นศูนย์กลางการปกครอง มีอัครเสนาบดีที่สำคัญ 2 ตำแหน่ง สมุหนายกเป็นอัครมหาเสนาบดีฝ่ายพลเรือนรับผิดชอบดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือทั้งในราชการฝ่ายทหารและพลเรือนในฐานะเจ้าเสนาบดีกรมมหาดไทย ส่วนยศและราชทินนามนั้นมีทั้ง “พระยายมราช” และ “เจ้าพระยาจักรี” กับ สมุหพระกลาโหม เป็นอัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหาร ร่วมเป็นที่ปรึกษาข้อราชการของพระมหากษัตริย์เท่านั้นยศและราชทินนาม คือ “พระยายมราช” มีหน้าที่ดูแลหัวเมืองใต้ให้ขึ้นกับพระยาโกษาธิบดีซึ่งว่าการกรมคลังและดูแลหัวเมืองชายฝั่งทะเล ด้าน

ตะวันออก ส่วนตำแหน่งเสนาบดีจตุสดมภ์ ทั้ง 4 คือ เวียง วัง คลัง และ นา ยังคงมีอยู่ในเขตราชธานี

การปกครองส่วนภูมิภาคและหัวเมืองต่าง ๆ

การปกครองส่วนภูมิภาค และหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกเขตราชธานีแบ่งออกเป็นดังนี้

1. การปกครองหัวเมืองชั้นใน คือ เมืองที่อยู่รายรอบราชธานีเป็นเมืองชั้นจัตวามีผู้ปกครองซึ่งเรียกว่า ผู้รั้ง (ปกครอง) เมือง และคณะกรรมการเมืองคอยรับนโยบายและคำสั่งจากเสนาบดีจตุสดมภ์-ในส่วนกลางโดยตรง

2. การปกครองหัวเมืองชั้นนอก เรียกว่า “เมืองพระยามหานคร” มีเจ้าเมืองและคณะกรรมการการเมืองปกครอง มีจตุสดมภ์เหมือนกับราชธานี มีเมืองใหญ่เมืองน้อยขึ้นตรงต่อเมืองพระยามหานคร หัวเมืองชั้นนอกแบ่งเป็นหัวเมืองชั้นนอก ชั้นโท ชั้นตรี และชั้นจัตวา หัวเมืองพระยามหานคร นิยมแต่งตั้งให้ขุนนางข้าราชการที่มีความดีความชอบเป็นเจ้าเมืองปกครอง นอกจากนี้ ยังมีการยกฐานะเมืองเอกบาง เมืองขึ้นเป็นเมืองประเทศราช เช่น เมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น

การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 – 2475)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ทรงนำระเบียบแบบแผนการบริหารราชการแผ่นดินที่เคยใช้มาในสมัยอยุธยาใช้ปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ โดยการปกครองแบ่งออกเป็น 3 ส่วนเหมือนสมัยอยุธยา คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และการปกครองหัวเมืองประเทศราช (มัลลิกา มัสสูติ, 2539)

การปกครองส่วนกลาง

มีเสนาบดีที่สำคัญ 6 ตำแหน่ง คือ

สมุหพระกลาโหม เป็นหัวหน้าฝ่ายทหาร และมีอำนาจบังคับบัญชาเมืองฝ่ายใต้ทั้งด้านการทหารและการพลเรือน เสนาบดี คือ “เจ้าพระยามหาเสนาบดี”

สมุหนายก เป็นหัวหน้าฝ่ายพลเรือน มีอำนาจบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือ ทั้งด้านการทหารและการพลเรือน เสนาบดี คือ “เจ้าพระยาจักรี”

กรมเวียง มีหน้าที่ดูแลภายในพระนคร เสนาบดี คือ “เจ้าพระยาอมราช”

กรมวัง มีหน้าที่ดูแลในพระราชวังและมีอำนาจตั้งศาลชำระความ เสนาบดี คือ “พระยาธรรมาธิกรณ์”

กรมคลัง มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับพระราชทรัพย์ การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ และมีอำนาจบังคับบัญชาหัวเมืองชายทะเลตะวันออก เสนาบดี คือ “พระยาพระคลัง”

กรมนา มีหน้าที่ดูแลรักษานาหลวง เก็บภาษีข้าว พิจารณาคดีเกี่ยวกับที่นา หรือสัตว์ที่ใช้ทำนา เสนาบดี คือ “พระยาพลเทพ”

การปกครองส่วนภูมิภาค

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงมีพระราชดำริว่าในสมัยพระองค์ สมุหกลาโหมปฏิบัติงานด้วยดี จึงโปรดเกล้าฯ ให้โอนหัวเมืองฝ่ายใต้ที่ถูกยกเลิกไปในสมัยปลายอยุธยาอยู่กับสมุหกลาโหมตามเดิม ส่วนหัวเมืองชายทะเลอ่าวไทยให้อยู่ในความดูแลของกรมพระคลัง

นอกจากนี้ ทรงลดอำนาจของบรรดาเจ้าเมืองต่าง ๆ โดยออกพระราชกำหนดตัดทอนอำนาจของเจ้าเมืองในการแต่งตั้งข้าราชการที่สำคัญทุกตำแหน่ง กล่าวคือ ในสมัยอยุธยา กษัตริย์ แต่งตั้งตำแหน่งยกบัตรเท่านั้น แต่ในสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นต้น ตำแหน่งปลัดและข้าราชการอื่น ๆ ในหัวเมืองได้รับการแต่งตั้งจากสมุหนายก สมุหกลาโหม หรือเสนาบดี กรมพระคลัง ตามแต่เมื่อนั้นจะอยู่ในเขตการปกครองของฝ่ายใด

1. การปกครองหัวเมือง เขตการปกครองนั้นถือเอา “เมือง” เป็นที่ตั้ง มีความสำคัญลดหลั่นกันไปตามขนาดความสำคัญทางยุทธศาสตร์และความหนาแน่นของพลเมือง แบ่งประเภทของหัวเมืองออกเป็น 2 ชั้นใหญ่ คือ

1.1 หัวเมืองชั้นใน คือ บรรดาเมืองเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่รายรอบราชธานี มีอีกฐานะหนึ่ง คือ เป็นหัวเมืองจัตวา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของหัวเมืองดำรงตำแหน่งผู้รั้ง (ปกครอง) อยู่ภายใต้การควบคุมของเหล่าเสนาบดีกรมต่าง ๆ ในราชธานี

1.2 หัวเมืองชั้นนอก จัดแบ่งเป็นหัวเมืองใหญ่ หัวเมืองชั้นรอง และหัวเมืองชายแดน หัวเมืองใหญ่ ประกอบด้วยหัวเมืองอยู่ห่างไกล แบ่งออกเป็นหัวเมืองเอก หัวเมืองโท หัวเมืองตรี หัวเมืองเฝ้านี้อยู่ใต้ปกครองของเมืองหลวง และต้องรายงานมายังอัครมหาเสนาบดีมหาไทยหรืออัครมหาเสนาบดีกลาโหม หรือเสนาบดีคลัง การปกครองหัวเมือง เรียกว่า “ระบบกินเมือง” เนื่องจากข้าราชการเหล่านี้ไม่มีเงินเดือนให้ จึงได้รับอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมรายได้ทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการและสามารถประกอบอาชีพอื่นควบคู่กับการรับราชการได้ ส่วนการควบคุมหัวเมืองเหล่านี้ ส่วนกลางใช้วิธีการแต่งตั้งตำแหน่งยกบัตรทำหน้าที่สอดแนมข้อราชการและให้เจ้าเมืองรายงานข้อราชการเป็นจดหมายที่เรียกว่า “ใบบอก” เข้ามายังเสนาบดีที่เมืองนั้นสังกัดในส่วนกลาง

2. การปกครองหัวเมืองประเทศราช ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้เอาแบบอย่างมาจากกรุงศรีอยุธยา ให้หัวเมืองที่อยู่ใกล้เคียงเป็นผู้ดูแลและรายงานไปยังเสนาบดีที่รับผิดชอบ เพื่อจะได้กราบบังคมทูลต่อไป

กล่าวโดยสรุป การปกครองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังคงใช้รูปแบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่นเดียวกับการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงธนบุรี โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด การปรับปรุงการปกครองได้เริ่มเป็นครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยพระองค์ได้เริ่มปฏิรูปรอบอบการปกครองเสียใหม่ กล่าวคือ ทรงยกเลิกตำแหน่งอัครเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหกลาโหม และสมุหนายก รวมทั้งจตุสดมภ์ โดยแบ่งการบริหารราชการออกเป็นกระทรวงตามแบบอารยประเทศและให้มีเสนาบดีเป็นผู้ว่าการแต่ละกระทรวง กระทรวงที่ตั้งขึ้นทั้งหมดมี 12 กระทรวง คือ (วิเศษฐ์ ทวีเศรษฐ์ และสุขุม นวลสกุล, 2544) 1) มหาดไทยบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือและเมืองลาว 2) กลาโหมบังคับบัญชาหัวเมืองปักษ์ใต้ หัวเมืองฝ่ายตะวันออก และเมืองมะลายา 3) ต่างประเทศจัดการเรื่องเกี่ยวกับต่างประเทศ 4) วัง ว่าการในพระราชวัง 5) เมืองหรือนครบาล จัดการเกี่ยวกับเรื่องตำรวจ ราชทัณฑ์ 6) เกษตรธิการ ว่าการเกี่ยวกับการเพาะปลูก เหมืองแร่ ป่าไม้ 7) คลังว่าการภาษีอากรและงบประมาณแผ่นดิน 8) ยุติธรรม จัดการเรื่องชำระคดีและการศาล 9) ยุทธานธิการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการทหาร 10) ธรรมการ ว่าการเรื่องการศึกษา การสาธารณสุข และสงฆ์ 11) โยธาธิการ ว่าการเรื่องก่อสร้าง ถนน คลอง การช่าง ไปรษณีย์ โทรเลข และรถไฟ 12) มุรธาธิการ เกี่ยวกับการรักษาตราแผ่นดิน และงานระเบียบสารบรรณ

การปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคโดยการตั้งข้าหลวงเทศาภิบาล ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น ได้ลดอำนาจทางการเมือง และเศรษฐกิจของเจ้าเมืองเดิมที่เคยมีขึ้นกับระบบกินเมือง การปฏิรูปครั้งนี้จึงมีการต่อต้านที่แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจในรูปแบบการปกครองแบบใหม่นี้เกิดขึ้น เช่น ขบถผู้มีบุญภาคอีสาน ขบถเงี้ยวเมืองแพร่ และขบถพระยาแขกเจ็ดหัวเมืองในบริเวณปัตตานีซึ่งเหตุการณ์ทั้ง 3 ครั้งนี้ เป็นการต่อต้านการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 และรัฐบาลสามารถปราบปรามได้ (มัลลิกา มัสอูดี, 2544)

กล่าวโดยสรุป การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นเป็นความพยายามรวมอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคเข้าสู่รัฐบาลกลาง (Centralization of power) ทำให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจเต็มที่ อาณาจักรสยามมีรูปแบบเป็นรัฐชาติ (Nation State)

ตามแนวคิดของตะวันตก คือ ประชาชนอยู่ภายใต้ผู้นำคนเดียวและภายในกำหนดอันเดียวกัน มีผู้กล่าวว่ารัฐสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึง พ.ศ. 2475 เป็น “รัฐสมบูรณาญาสิทธิ” (Absolutize State) ที่สมบูรณ์แบบที่สุด

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงเปลี่ยนรายละเอียดเล็กน้อยเกี่ยวกับการปกครองการบริหารส่วนภูมิภาค เช่น การเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อข้าหลวงเทศาภิบาลมาเป็นสมุหเทศาภิบาล เป็นต้น ส่วนทางด้านปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พระองค์ได้ริเริ่มทดลองวิธีการปกครองตนเองตามแบบเทศบาลขึ้น ในพระราชวังในปี 2461 ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเขตการทดลองนี้ว่า “ดุสิตธานี” โดยพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้การทดลองดังกล่าว เป็นการสอนการปกครองตนเองแก่เสนาบดีและข้าราชการต่าง ๆ แต่หยุดชะงักไปเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต อย่างไรก็ตามพระราชดำริของพระองค์ที่จะทรงสร้างการปกครองตนเองแก่ราษฎร นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการปกครองตามรูปแบบของเทศบาลในสมัยต่อมา (จุมพล หนีมพานิช, 2537)

นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ โดยการยกกรมทหารเรือเป็นกระทรวงทหารเรือ เปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ ทรงให้เสถียรภาพแก่หนังสือพิมพ์ ทรงจัดตั้งกองเสือป่าเพื่ออบรมเยาวชนให้อดทนและมีจิตใจเข้มแข็ง

การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

การจัดการโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดจากความต้องการของรัฐบาลในสมัยนั้นมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เป็นนายกรัฐมนตรี มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครองประเทศของ จอมพลสฤษดิ์ ที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำที่เข้มแข็ง จอมพลสฤษดิ์ เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันนั้นนำมาซึ่งความล่าช้าและความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น 3 ทางคือ สังฆสภา คณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธร ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 เป็นระบบที่มีผลบั่นทอนประสิทธิภาพในการดำเนินการของคณะสงฆ์ให้ต้องประสบ อุปสรรคและล่าช้า การกระจายอำนาจคณะสงฆ์ แม้การกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปใดใดสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นหลัก คือ พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้ โดยปฏิรูปในลักษณะของการบูรณา

การให้สอดคล้องกับความต้องการ การดำรงอยู่และกิจกรรมของคณะสงฆ์ หากการปฏิรูปใด ๆ ไม่อาจดำเนินการได้ต้องใช้รูปแบบของคณะสงฆ์ ซึ่งได้รับมอบอำนาจทางการปกครองช่วยกำหนดทิศทางการปฏิรูปให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของคณะสงฆ์ไทย

สรุป

การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงปกครองคณะสงฆ์ด้วยพระองค์เองและมอบให้คณะสงฆ์ปกครองกันเองโดยยึดพระธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครอง เมื่อคณะสงฆ์ต้องการปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนสามารถที่จะทำได้ในลักษณะของการบูรณาการให้สอดคล้องกับความต้องการ การดำรงอยู่และกิจกรรมของคณะสงฆ์ หากการปฏิรูปใด ๆ ไม่อาจดำเนินการได้ต้องใช้รูปแบบของคณะสงฆ์ ได้รับมอบอำนาจทางการปกครองช่วยกำหนดทิศทางการปฏิรูปให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีแนวทางป้องกันภัยของพระพุทธศาสนาอันจะพึงมีในอนาคตวิวัฒนาการ การปกครองในแต่ละยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับมีพุทธาณุญาตให้ปรับเปลี่ยน แต่ในการปกครองของคณะสงฆ์เถรวาทมีมติให้คงการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยไว้นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันและในอนาคต ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างการปกครองของคณะสงฆ์ไทยในอนาคต นี่คือนโยบายการปกครองของคณะสงฆ์ไทย และพระสงฆ์การเรียนรู้การปกครองคณะสงฆ์สืบต่อกันมาโดยยึดหลักพระธรรมวินัยควบคู่กับกฎหมายตามลักษณะการปกครองของแต่ละยุคสมัย ส่วนรูปแบบการปกครองนั้นถูกกำหนดเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ความวาสี พระบ้าน 2) อรัญญวาสี พระป่า อาศัยหลักความสัมพันธ์ในองค์การคณะสังฆสภาแห่งชาติ รวมทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล วัด และอื่น ๆ ฯลฯ ถือหลักพระธรรมาธิปไตย 9 เป็นหลักสัมพันธ์ในองค์การทุกระดับใช้การปกครอง ให้สามารถสนองตอบสภาพการปกครองคณะสงฆ์ในยุคไอทีซึ่งเป็นก้าวใหม่การปกครองคณะสงฆ์ไทย

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนิมพาณิข. (2537). *การเมือง (การปกครอง)* 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปภาวดี ดุลยจินดา. (2545). *หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารราชการ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ปวีณ ฌ นคร. (2545). *วิวัฒนาการของการบริหารราชการไทย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระเมธีธรรมมารักษ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2539). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- มัลลิกา มัสอูดี. (2539). *ธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัลลิกา มัสอูดี. (2544). *ลักษณะการปกครองของไทย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2546). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิมล วิโรจน์พันธุ์ และคณะ. (2548). *ประวัติศาสตร์ชาติไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อัลฟ่า มิเลียนเนียม จำกัด.
- วิไลลักษณ์ เมฆารัตน์. (2549). *แคว้นสุโขทัย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไลเลขา ถาวรธนาสาร. (2555). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2547). *แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิเศษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล. (2544). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อสาสมัครกู้ภัยของสมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4*

AN EMPOWERMENT OF RESCUE VOLUNTEER OF KOKCHANG RESCUER ASSOCIATION, YALA PROVINCE THROUGH FOUR BASES OF SOCIAL SOLIDARITY

พระครูสมุห์พิสิทธิ์ อนาลโย (ช่วยตริก)

Phrakhrusamu Pisit Analayo (Chuaytruek)

พระครูวิรัตธรรมโชติ

Prakru Viratdrammachot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pisit340@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีอยู่ใน โดยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาสาสมัครกู้ภัย ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้รับบริการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา พบว่า แนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยภาคบังคับ อาสาสมัครกู้ภัยต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพที่ดี อาสาสมัครกู้ภัยต้องมีความรู้เบื้องต้นในการกิจที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง อาสาสมัครกู้ภัยต้องรู้จักตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนการเสียสละของเจ้าหน้าที่กู้ภัย เป็นอีกหนึ่งพื้นฐานของจิตใจที่ดีงาม รู้จักการให้มากกว่าการรับ ดูแลผู้ประสบเหตุทุกคนอย่างเสมอภาคประดุจญาติพี่น้อง เคารพ

* Received 24 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ความคิดเห็นของผู้อื่น มีการประเมินสถานการณ์อย่างรอบคอบ มีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของอาสาสมัครผู้ชำนาญงานและเชี่ยวชาญ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา รู้จักฝึกฝนพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยรวมทั้งการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้บาดเจ็บ มีการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สังคหวัตถุ หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน ซึ่งเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน จำแนกได้ 4 อย่าง คือ ทาน คือ การให้ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก อตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และ สมานัตตตา คือ ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: ศักยภาพ, หลักสังคหวัตถุ 4, อาสาสมัครกู้ภัย

Abstract

This thesis entitled ‘An Empowerment of Rescue Volunteer of Kokchang Rescuer Association, Yala Province through Four Bases of Social Solidarity’ has three objectives: 1) to study the practical guidelines of Rescue Volunteer of Kokchang Rescuer Association, Yala province, 2) to study four bases of social solidarity as appeared in Theravada Buddhist scriptures, and This is a qualitative research done by studying documentaries collected from Tipitaka, commentaries, books, textbooks, research works, thesis and social media online sources. In this research, interview of rescue volunteers, community leaders, related department and involved people was also done. Then, the descriptive analysis was done to propose the data and suggestions. In the research, it was found that: 1) In the practical guidelines of rescue volunteers of Kokchang Rescuer Association, Yala province, it showed that they were properly compulsory trained in both theory and practice to gain certain good potentiality. They should have the basic knowledge on the prescribed task; they should attend their duty for 24 hours, they should know themselves where self-confidence could be made. Furthermore, rescue volunteers’ self-sacrificing is a must task because it serves as the foundation of good mind where giving is more

important than taking; they are purposely assigned to take a proper care of those who are under the disastrous situations like their relatives, they should respect to others' opinions while evaluating any situation. In this task, they should inculcate their knowledge based on experiences into those involved. As result of that, all equipment's can be prepared to be ready for whatever disastrous situation is going to take place; they should get themselves trained regularly so as to provide certain support to those who are in depth need, such as, first aids, carrying out whatever regulations are prescribed strictly. 2) According to four bases of social solidarity in Buddhism, they basically refer to virtues where one's mind is somehow attached to other mind resulting in supporting one another and they are of four principles; giving, kindly speech, useful conduct and even and equal treatment.

Keywords: Potential, Sangahavatthu 4, Rescue Volunteers

บทนำ

แต่ละครั้ง อุบัติเหตุเป็นสาเหตุที่ทำให้คนไทยเสียชีวิตมากที่สุดรองจากโรคหัวใจ และเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น ภาพที่ซิ่นตาก็คือ การเข้ามาให้การช่วยเหลือของหน่วยอาสาสมัครกู้ภัยต่าง ๆ ซึ่งมีจุดหมายที่การปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรม โดยมีได้หวังผลกำไรแต่อย่างใด ในอดีตผ่านมาแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานอาสาสมัครเหล่านี้เป็นที่พึ่งของประชาชนหน่วยงานหนึ่ง จนกระทั่งในที่สุดหน่วยงานเหล่านี้มิได้มีบทบาทจำกัดอยู่กับสาธารณภัยเท่านั้น บางครั้งยังมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุอื่นอีก ที่มีผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต เช่น การฆาตกรรม อุบัติเหตุทางรถยนต์ อย่างไรก็ตามเนื่องจากบทบาทที่หลากหลาย และจำนวนอาสาสมัครที่มีมาก รวมถึงข้อจำกัดในด้านการทำงานของหน่วยงานเหล่านี้ก็ทำให้เกิดประเด็นทางจริยธรรมต่าง ๆ เช่น เวลาที่มีอุบัติเหตุรถยนต์ บางครั้งอาสาสมัครที่มาถึงก่อนจะเข้าเก็บทรัพย์สินในรถ และในตัวผู้บาดเจ็บ บางครั้งยังทำร้ายผู้บาดเจ็บอีกด้วย เวลาที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ อาสาสมัครจะหยิบฉวยทรัพย์สินในสถานที่เกิดเหตุเกิดปัญหาการแย่งผู้บาดเจ็บ หรือศพ บางครั้งเมื่ออาสาสมัครจากคนละมูลนิธิไปถึงที่เกิดเหตุพร้อมกัน จะมีการยื้อแย่งผู้บาดเจ็บ ซึ่งบางครั้งก็เป็นความขัดแย้งรุนแรง สาเหตุที่มีการแย่งกันเช่นนี้ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการมีผลประโยชน์หรือไม่ (วิทยา ชาติปัญชาชัย, 2548) ปัญหาด้านนิติเวช ในกรณีที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่ก่อเหตุอาชญากรรม อาสาสมัครมีความรู้ทางนิติเวชไม่เพียงพอใน

การเก็บศพ ก่อให้เกิดทำลายหลักฐานทางคดีสำคัญบางอย่างไป ที่ในการสอบสวนคดีนั้น หลักฐานพยานทั้งวัตถุและสิ่งแวดล้อมย่อมมีผลต่อรูปคดีทั้งสิ้น สาเหตุที่ทำให้หลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย เกิดจากการมีบุคคลหลายฝ่ายเข้าไปในสถานที่นั้น เช่น ตำรวจท้องที่ ตำรวจกองปราบ นักข่าว และคนของมูลนิธิต่าง ๆ เอง เป็นต้น (สมานใจ ชันทีท้าว, 2547) ในบางครั้งเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่เก็บศพ มีความล่าช้าในการนำส่งศพ ทำให้แพทย์ประเมินระยะเวลาที่เสียชีวิตใกล้เคียงกับความจริงได้ยากลำบาก และการเคลื่อนย้ายศพ ในประเทศไทยพนักงานสอบสวนและแพทย์ให้ความสนใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ้น้อยมาก ส่วนใหญ่มักให้ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ซึ่งขาดความรู้ไปดำเนินการเมื่อมีการพบศพ จึงเป็นสาเหตุให้มีข้อผิดพลาดใน การสรุปประเด็นของการตายผิดธรรมชาติเหล่านี้อยู่บ่อย (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2543)

สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2557 มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดตั้งหน่วยบริการช่วยเหลือ ผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ จัดบริการการแพทย์ ก่อนส่งโรงพยาบาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ให้ผู้รับบริการ ผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ได้รับบริการที่มีมาตรฐานอย่างทันสมัยทั้งที่เป็น การสร้างหลักประกันถึงความปลอดภัยของประชาชน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และอุบัติเหตุ ลดความพิการ หรือสูญเสียชีวิต และลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ส่งเสริม และทำให้เกิดความร่วมมือหรือประสานที่มีประสิทธิภาพกับโรงพยาบาล โดยมีสำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ เลขที่ 34 ถนนช้างเผือก ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา (ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดยะลา เรื่อง จดทะเบียนจัดตั้งสมาคม [สมาคมกู้ชีพกู้ภัย คอกช้าง], 2557) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา มีแนวนโยบายที่มุ่งเน้นให้อาสาสมัคร ทุกคนยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และให้บริการอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย ซึ่งข้อเท็จจริงพบว่าบางครั้ง อาจเกิดการปฏิบัติในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมขณะปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในด้านลบของอาสาสมัครกู้ภัย จนเป็นเหตุนำมาซึ่งความไม่ไว้วางใจจากผู้รับบริการและสังคมโดยรวมได้ องค์การจะก้าวเดินต่อไปได้อย่างมั่นคงต้องอาศัยหลักพุทธธรรมมาช่วยในการเพิ่มพลังศักยภาพให้แก่องค์กร

หลักสังคหวัตถุซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของพุทธศาสนิกชน เป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวใจให้เป็นปึกแผ่นกันไว้ได้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ดุจสลัก เกาะยึดรถที่กำลัง

เล่นไป ให้ความเป็นรถและวิ่งเล่นได้ สังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักแห่งการให้บริการ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ทาน คือ การให้ คือ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดตื้นน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ่งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตามอรรถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี หลักธรรมดังกล่าวนี้จะเป็นคุณค่าและเป็นประโยชน์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในกิจการของวัดหรือองค์กรต่าง ๆ ได้ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเพิ่มพลังศักยภาพแก่อสาสมัครกุ้ยของสมาคมกุ้ยพุกกุ้ยคอกช้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการเพิ่มพลังศักยภาพแก่อสาสมัครกุ้ยของสมาคมกุ้ยพุกกุ้ยคอกช้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4 และแนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาใช้เพิ่มพลังศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับสังคมโดยรวมตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกุ้ย สมาคมกุ้ยพุกกุ้ยคอกช้าง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อสาสมัครกุ้ยของสมาคมกุ้ยพุกกุ้ยคอกช้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม (Field Research) และการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จากเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการ ผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จำนวน 29 คน

2. ศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา

2.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ ที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว

2.3 จัดประเภทของข้อมูลตามหัวเรื่องที่กำหนด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2.4 เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อการนำเสนอผลของการวิจัย

2.5 จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลาพบว่า สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2555 ในชื่อ “กองทุนประชาสงเคราะห์คอกช้าง” ต่อมาจึงจึงมีมติที่ประชุมเพื่อขอจดทะเบียนเป็นสมาคม ซึ่งมีฐานะเป็น นิติบุคคล โดยใช้ชื่อว่า “สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง ยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งหน่วยบริการช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ของหน่วยกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จัดบริการทางการแพทย์ ก่อนส่งโรงพยาบาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ให้บริการผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ได้รับบริการที่มีมาตรฐานอย่างทันท่วงที เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันถึงความปลอดภัยของประชาชน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และอุบัติเหตุ ลดความพิการ หรือสูญเสีย และลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมและทำให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานที่มีประสิทธิภาพกับโรงพยาบาล มีแนวนโยบายที่มุ่งเน้นให้อาสาสมัครทุกคนยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และให้บริการอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 5 เขต โดยในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุทางถนน ทำร้ายร่างกาย เพลึงไหม้ เหตุผู้ป่วยฉุกเฉิน รวมถึงอุบัติเหตุอื่น ๆ อาสาสมัครกู้ภัยต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นการ

เสริมสร้างสมรรถภาพที่ดี อาสาสมัครก็จำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง อาสาสมัครก็จำเป็นต้องรู้จักตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการเชื่อมั่นในตนเอง และการเสียสละของเจ้าหน้าที่ก็ถือเป็นอีกหนึ่งพื้นฐานของจิตใจที่ดีงาม รู้จักการให้มากกว่าการรับ ดูแลผู้ประสบเหตุ ทุกคนอย่างเสมอภาคเหมือนญาติพี่น้อง การช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บให้รอดชีวิต คือ กำลังใจในการ ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี อาสาสมัครก็มีการเคารพ ความคิดเห็นของผู้อื่น ถือเป็นสิ่งสำคัญ อาสาสมัครก็ต้องมีการประเมินสถานการณ์ มีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของอาสาสมัครผู้ชำนาญงาน และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา และการทำงานด้านอาสาสมัครก็ทำให้รู้จักการเสียสละ ให้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ การรู้จักฝึกฝนพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้บาดเจ็บ การปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในฐานที่สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง เป็นหน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจและความสามัคคีของคนในพื้นที่ ที่เสียสละมาปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น มีความพร้อม ทำงานด้วยความเสียสละ มีเครือข่ายการทำงานที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ อาสาสมัครกู้ภัยของสมาคมมีความตั้งใจและความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีทักษะในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจโดยไม่มีการเรียกร้องค่าตอบแทน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ของอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา พอจะสรุปประเด็นปัญหา ในการทำงานได้ดังนี้ คือ 1) ปัญหาการใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม 2) ปัญหาการขาดความสามัคคี 3) ปัญหาขาดการอุทิศตนเสียสละ

2. หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธานุญาต

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สังคหวัตถุ หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน มี 4 อย่าง คือ ทาน คือ การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้ คำแนะนำ สั่งสอน และการให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาด ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาซาบซึ้งใจ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ พูดด้วยความจริงใจ แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ อตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกาย การชวนชวน

ช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ มีความพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น ชอบเป็นผู้บริการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และ สมานัตตตา คือ ทำตนเสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอเท่าเทียมกัน เป็นกันเอง อหิงสาอภัยไมตรีน้ำเลื่อมใส มีความยึดหยุ่น ไม่เอาเปรียบ ตลอดจนวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม มีจิตใจหนักแน่น ไม่โลเล สังคหวัตถุ เป็นแนวทางในการยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนให้ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เกิดประสานซึ่งกันและกันให้เป็นไปโดยราบรื่นในทุกสังคม ทุกวงกิจการงาน เกิดความรักสามัคคี และเต็มใจที่จะทำกิจทั้งหลายร่วมกันในสังคมต้องเกื้อหนุนจุนเจือซึ่งกันและกันสังคมนั้น ๆ จึงจะน่าอยู่ คิดต่างได้ แต่ไม่แตกแยก ปัจจุบันมีการนำสังคหวัตถุเป็นแนวคิดเพื่อบริหารงานได้ดี มั่นคง และยั่งยืน

อภิปรายผล

1. แนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา อุบัติเหตุนับเป็นหนึ่งในภัยพิบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมา นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของสาธารณสุขที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ พิการ สูญเสียทรัพย์สิน ชีวิตก่อนวัยอันควร ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจกำลังคนในการพัฒนาประเทศชาติ จากสถิติการตายจากอุบัติเหตุของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งระบบการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ เรียกว่า ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งระบบการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ก่อนถึงโรงพยาบาลระบบการรักษาพยาบาล ผู้บาดเจ็บในโรงพยาบาล และการเป็นโรงพยาบาลในเครือข่าย โดยที่ระบบการช่วยเหลือก่อนถึงโรงพยาบาล ยังพบปัญหาในการ ดำเนินการและการปฏิบัติงาน เนื่องจากโรงพยาบาลที่ให้บริการอุบัติเหตุฉุกเฉิน ขึ้นอยู่กับหลายสังกัด รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแพทย์ พยาบาล พนักงนกู้ชีพ ที่มีความเชี่ยวชาญ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ที่มาช่วยในช่วงเวลาที่ตนว่างจากงานประจำ ถึงแม้ว่าอาสาสมัครมีเครื่องมือสื่อสาร และยานพาหนะ ออกทำหน้าที่กู้ภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัย แต่อาสาสมัครยังขาดการอบรมอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องของการดูแลและการป้องกันภัย แม้ว่าโรงพยาบาลหรือนักวิชาการ จะพยายามจัดการอบรมฝึกซ้อมให้เนื่องจากอาสาสมัครมีความจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องประกอบอาชีพจึงไม่สามารถเข้าร่วมอบรม ทำให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บยังขาดประสิทธิภาพซึ่งไม่สอดคล้องกับ สาธิต วงศ์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

เพศชายมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 83.87 ด้านอายุของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยามีอายุระหว่าง 21 – 30 ปีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.86 ด้านอาชีพส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.86 ด้านระดับการศึกษา พบว่า อาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.21 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยามีรายได้ระหว่าง 10,000 – 15,000 บาทจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.66 ด้านระดับขั้นในการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีระดับปฏิบัติการที่ระดับ FR (First Responder) จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.91 และด้านภูมิลำเนาของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นคนที่มิภูมิลำเนาในจังหวัดพะเยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.54 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3047 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 หากคิด เป็นรายข้อการมีส่วนร่วม พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 3.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 2.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 ตามลำดับ แยกการมีส่วนร่วมเป็น 3 ด้านประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมด้านวางแผน พบว่า ส่วนใหญ่ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ซึ่งการกำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานกัญญ์ในพื้นที่จะเป็นงานของผู้รับผิดชอบได้แก่หัวหน้าหน่วยคณะกรรมการของหน่วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานของหัวหน้าหน่วยแต่ละหน่วยกัญญ์ ทางสมาชิกอาสาสมัครกัญญ์ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมด้านการวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานและการวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดอยู่ในระดับมากการกำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ จะให้ทางคณะกรรมการกัญญ์แต่ละหน่วยรับผิดชอบตามลำดับ (สาธิต วงศ์จันทร์ , 2558)

2. หลักสังคหวัด 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาเถรวาท ในแง่ของการมีมิตรสหาย หรือบริวารที่ดีจริง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความสำคัญของการมีมิตรสหายที่ดีไว้ในอุปัฏฐบทว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดีนี้ เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้นทีเดียว” แต่การที่จะสร้างมิตรหรือยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลที่เป็นมิตรสหายกันแล้วไว้นั้นก็เป็น

สิ่งที่สำคัญมากเหมือนกัน เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรหรือบริวารเรียกว่าหลักสังคหวัตถุซึ่งมีด้วยกัน 4 ประการ คือ

2.1 ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนเสียสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจ และเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรสหายหรือบริวารไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาย เช่น ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก

2.2 ปิยวาจา หรือเปยยวัชชะ การมีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวาน ชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ การมีปิยวาจานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตร บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทนของ ประเทศในการเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ จะต้องมีความเทคนิคในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากใช้คำพูดที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนและ ประเทศชาติสูญเสียผลประโยชน์ได้

2.3 อตถจริยา การประพฤติตนเป็นประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น ในเวลาที่จำเป็น ไม่เป็นคณินงดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือได้ ในการผูกสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศก็เช่นเดียวกัน จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสมช่วยเหลือ เช่น เมื่อถึงคราวที่มิตรประเทศต้องประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ประเทศสัมพันธ์มิตรพอที่จะช่วยเหลือได้ก็ให้ช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ เพื่อเป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรีหรือแสดงถึงความมีสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อกัน

2.4 สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหินหรือเลิกคบไป การคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจ และมีความเสมอต้นเสมอปลายทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ พระภควานาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคโล) ได้กล่าวถึงสังคหวัตถุ 4 ว่า เป็นหลักธรรมปฏิบัติที่จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผู้อื่นไว้ได้ คือ สังคหวัตถุ 4 อย่าง ได้แก่ (พระภควานาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคโล) , 2559) 1) ทาน การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปันนั้น ย่อมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจแก่ผู้รับ ให้ระลึกนึกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารีของผู้ให้ ผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มีจิตใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่รักแก่ชนทั้งหลาย คนหมู่มากย่อมคบค้าสมาคมด้วย สมดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก คนหมู่มากย่อมคบหา 2) ปิยวาจา การเจรจาที่อ่อนหวาน คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพ อ่อนโยนตามฐานะย่อมเป็นที่ชื่นใจ เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังหรือคู่สนทนา ไม่มี

ใครชอบวาจาที่หยาบคาย แข็งกระด้าง หรือวาจาที่ก้าวร้าว ไร้มารยาท ไม่รู้กาลเทศะ และวาจาที่ไม่ไพเราะ ไม่สมฐานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคู่สนทนาด้วย คนเราจะได้ดี หรือถึงความเสื่อมก็ด้วยวาจา เป็นข้อสำคัญประการหนึ่ง โบราณ ท่านจึงกล่าวไว้ว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายความว่า วาจาที่ดี สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการครองใจคน และจะได้ดีก็เพราะวาจา 3) อรรถจริยา การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หมายความว่า ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูดาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็น ประโยชน์แก่บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวมตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนแล้งน้ำใจ ช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัดยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์ เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ ได้แก่ น้ำท่วม ลมพายุ ไฟไหม้ เป็นต้น ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตา กรุณา ธรรม เช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่ และมีความสัมพันธ์ อันดีต่อกันได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี ดังมี สุภาษิตคำโบราณว่า ไปบ้านท่านอย่านิ่งดูดาย บั้นวัวบั้นควายให้ลูกท่านเล่น แม้ว่าสมัยนี้การบั้นวัวบั้นควายให้ลูกท่านเล่นเป็นเรื่องล้าสมัยแล้ว แต่สุภาษิตนี้ก็ยังเป็นอุทาหรณ์ว่า การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น หรือการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเครื่องผูกใจคน เป็นคุณธรรมเครื่องครองใจคนได้ดี ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน 4) สมานัตตตา ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่น อย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าหรือได้ดีขึ้นไป ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเย่อหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิมที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจผู้อื่นไว้ เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 มีความสำคัญในฐานะที่เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะ เกิดความสามัคคี การผูกมิตรไมตรีกับคนรอบข้างและการเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

หลักการทำงานเป็นทีม ต้องอาศัยความสามัคคีของสมาชิกอาสาสมัครกุ๊กัยทุกคน อาสาสมัครกุ๊กัยคอกข้างบางคน ไม่รวมมือกันในการทำงานขณะออก

ปฏิบัติงาน เก่งกันในการออกปฏิบัติงาน และเมื่อตนเองไม่พอใจเพื่อนสมาชิก อาสาสมัครก็ภัยด้วยกัน เมื่ออาสาสมัครคนนั้นออกปฏิบัติงานก็จะปฏิเสธที่จะร่วมงานในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยความคิดเพียงแค่ว่าไม่ถูกใจกัน ทำให้ผลการปฏิบัติงานหรือผลงานออกมาไม่สมบูรณ์ หรือกลายเป็นที่ผู้ที่ปฏิบัติงานคนนั้น หรือ ทีมนั้นที่ลงมือปฏิบัติงานต้องรับภาระมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยการอบรมปรับปรุงพฤติกรรมของอาสาสมัครภัยคอกข้าง ให้มีความสามัคคีกันมากขึ้น องค์กรก็เปรียบเสมือนเรือที่ต้องมีฝีพายร่วมแรงร่วมใจกันพายเรือให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้า หากฝีพายพายไม่พร้อมกัน หรือพายไปคนละทิศละทางโอกาสที่เรือจะเคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างราบรื่นและรวดเร็วนั้นก็คงไม่มี ดังนั้น การบริหารจัดการคนในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเครื่องมือสำคัญหนึ่งที่จะสร้างให้องค์กรแข็งแกร่งและสามัคคีขึ้นมาได้ นั่นก็คือ หลักสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ เป็นแนวทางในการยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนให้รวมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เกิดประสานซึ่งกันและกันให้เป็นไปโดยราบรื่นในทุกสังคม องค์กรทางสังคม เกิดความรักสามัคคี และเต็มใจที่จะทำกิจทั้งหลายร่วมกันในสังคมต้องเกื้อหนุนหนุนใจซึ่งกันและกันสังคมนั้น ๆ จึงจะน่าอยู่ คิดต่างได้ แต่ไม่แตกแยก จึงควรการนำสังคหวัตถุเป็นแนวคิดเพื่อเสริมสร้างความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและให้บริการได้ดี หน่วยงานหรือองค์กรทุกระดับควรปลูกฝังแนวการเพิ่มพลังศักยภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการโดยหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน องค์กร ผู้รับบริการ และสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดยะลา เรื่อง จดทะเบียนจัดตั้งสมาคม [สมาคมภัยภัย คอกข้าง]. (2557). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 121 ง (13 พฤศจิกายน 2557)*.
- พรทิพย์ โรจนสุนันท์. (2543). *นิติเวชศาสตร์การชันสูตรศพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) . (2559). *หลักธรรมสังคหวัตถุ 4*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา ขาดิบุญชาชัย. (2548). *หลักการ กลวิธี และผลการดำเนินงานโครงการควบคุมอุบัติเหตุจราจร จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์.

- สมานใจ ชันทีท้าว. (2547). จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย: ศึกษากรณีมูลนิธิร่วมกตัญญู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาธิต วงศ์จันทร์ . (2558). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. พะเยา: ยิ่งดี จำกัด.

แนวทางการพัฒนาอินทริยสังวรของพระภิกษุnovakeในสังคมปัจจุบัน*

GUIDELINES TO DEVELOP INDRIYASAMVARA OF NEWLY ORDAINED MONKS IN THE PRESENT THAI SOCIETY

พระธีระเดช เตจธมโม (ธีรัญ)

Phra Thiradet Tejadhammo (Hiran)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: aum_mu1989@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ ต้องการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของพระภิกษุnovakeในสังคมปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาอินทริยสังวรตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอินทริยสังวรของพระภิกษุnovakeในสังคมปัจจุบัน ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของพระภิกษุnovakeที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย คือ 1.1) พระภิกษุnovakeไม่มีความอดทน เป็นผู้ว่ายากสอนยาก 1.2) พระภิกษุnovakeเห็นแก่ปากท้อง ตัดใจในรสอาหาร 1.3) ภิกษุnovakeยังมีจิตรักใคร่ในสตรี 1.4) พระภิกษุnovakeเพลิดเพลินสิ่งอำนวยความสะดวก 2) อินทริยสังวร หมายถึง สำรวมระวังรักษาอินทริยทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ โดยการมีสติระลึกรู้เท่าทันในเวลารับรู้อารมณ์ เมื่อมีการรับรู้อารมณ์ในปัจจุบัน อินทริยสังวรนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ ย่อมเป็นพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับผู้ที่มีศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นบันไดในการปฏิบัติธรรมให้เจริญยิ่งขึ้น 3) แนวทางการพัฒนาอินทริยสังวรของพระภิกษุnovakeในสังคมปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้แก่พระภิกษุnovake ตั้งแต่ต้นไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก ตามลำดับไป และจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาอินทริยสังวร คือ การฝึกสำรวมอินทริย 6 โดยมีรูปแบบ คำบริกรรมเข้ามาช่วยใน

* Received 23 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

เบื้องต้น การมีสติกำหนดรู้ มีความอดทน อดกลั้น มีความเพียรในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะให้ก้าวไปข้างหน้า ไม่ถอยหลัง มีสติระลึกรู้อยู่ทุกขณะ ไม่ปล่อยจิตให้ป่วนแต่งไปตามอารมณ์จนสามารถพัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนา, อินทริยสังวร, พระภิกษุ novice

Abstract

This research entitled ‘Guidelines to Develop *Indriyasamvara* of Newly Ordained monks in the Present Thai Society’ has three objectives: 1) to study the states of problem of newly ordained monks in the present Thai society, 2) to study the methods to develop *Indriyasamvara* in accordance with Theravada Buddhism, and 3) to propose the guidelines to develop *Indriyasamvara* of newly ordained monks in the present Thai society.

In the research, it was found that: 1) It showed that many problems were as old as they ever happened in all eras, that is: 1) most of newly ordained monks lack forbearance; they were stubborn, 1.2) they were not moderate in taking food, 1.3) they could not stop falling in love of women, and 1.4) they enjoyed unlimited accommodation. 1.2) It showed that etymologically the word ‘*Indriyasamvara*’ means restraint, guarding six sense-based faculties: eye, ear, nose, tongue, body and mind through one’s mindfulness when one is in contact with any kind of emotion. When one’s mind moment is present then *Indriyasamvara* arises. It is strongly said that such *Indriyasamvara* becomes extremely important factors for newly ordained monks where foundation could be established for those who just enter the Order leading to higher cultivation of Buddhist teachings. 3) As far as the guidelines to develop the *Indriyasamvara* of newly ordained monks in the present Thai society are concerned, it becomes necessary for them to have a proper preparation starting from the beginning till the last, being simple to difficult. They should begin with restraints of six sense-bases-faculties through certain formation and guidelines where mindfulness,

forbearance and effort in practicing this technique are given. Under these steps, they could make a progress and thereby perfect mindfulness could be achieved resulting in perfect wisdom respectively.

Keywords: The development, Indriyasamvara, Newly Ordained monks.

บทนำ

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ได้ทรงตัดสินพระทัยที่จะออกประกาศศาสนาเพื่อสั่งสอนโปรดเวไนยสัตว์ ผู้ยังมีเลสอาสวะให้ข้ามพ้นจากบ่วงมารพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง พระองค์ได้ทรงเสด็จจาริกไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในเมือง และชนบท ได้ทรงแสดงธรรมโปรดชาวบ้านชาวเมืองในถิ่นนั้น ๆ ตามอุปนิสัยตามสมควรแก่ธรรมจนทำให้พระพุทธศาสนานั้นแผ่ขยายออกไปได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนทั้งหลาย ได้สดับธรรมจากพระพุทธองค์ จนเกิดศรัทธาเข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “เมื่อบวชแล้วสำรวมด้วยการสังวรในพระปาฏิโมกข์ เพียบพร้อมด้วยมารยาท และโคจร เห็นภัยในโทษแม้เพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบท ประกอบด้วยกายกรรม วจีกรรมอันเป็นกุศล อาชีวะบริสุทธิ์ สมบูรณ์ด้วยศีล คัมภีรครองทวารในอินทรีทั้งหลาย สมบูรณ์ด้วยสติสัมปชัญญะ และเป็น ผู้สันโดษ” (ที.สี. 9/193/65) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) จะเห็นได้ว่า อินทรีสังวรนี้ พระพุทธองค์ทรงมุ่งเน้นแก่เหล่าผู้ที่มีศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เป็นกระบวนการในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเป็นลำดับถัดจากปาฏิโมกข์สังวร

อินทรีสังวร แปลว่า การสำรวมอินทรี เรียกรูปอย่างหนึ่งว่า การคัมภีรครองทวาร (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557) หมายถึง การมีสติพร้อมอยู่สำรวมระวังอินทรี ในขณะที่ได้เห็นรูป ได้ยินเสียง ได้ดมกลิ่น ได้ลิ้มรส ได้สัมผัสผัสสวัตถุทั้งทางกาย และรู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ระวังมิให้ยินดียินร้าย มิให้ติดใจหลงใหล ในอารมณ์ที่เข้ามากระทบทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (พุทธทาสภิกขุ, 2549) มีสติตั้งมั่นรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นเหตุให้จิตสงบ ไม่ฟุ้งซ่านรันทไปหาในเมื่อจิตสัมผัสอารมณ์ต่าง ๆ จนสามารถล่วงพ้นจากการยึดถือรูป ล่วงพ้นจากบ่วงมารไปได้ อุปมาเหมือนหยาดน้ำบนใบบัวย่อมไม่ติดใบบัวฉันใด อารมณ์ที่มากกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อเข้ามาจิตใจย่อมไม่ยึดติดฉันนั้น (พระครูปลัดสัมพิพัฒนธรรมาจารย์, 2560)

หากผู้บวชใหม่นั้นไม่มีการศึกษาให้เข้าใจและฝึกอบรมปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างถูกต้องแล้ว ตามปกติของบุคคลธรรมดาโดยทั่วไปจะถูกชักจูงล่อให้เพลิดเพลิดหลงระเริงอยู่ในกามคุณ 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะที่ชอบใจ เมื่อปล่อยให้อารมณ์ที่เฝ้าวนครอบงำจิตใจ จิตถูกปรุงแต่งจน ราคะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้นแล้วทั้งที่รู้ว่าผิดหรือถูก มีความสำนึกในสิ่งที่ชอบอยู่ แต่ก็ไม่อาจจะต้านทานความเฝ้าวนไปได้ลุอำนาจกิเลสเสื่อมจากประโยชน์ที่ได้จากการบวชเป็นเหตุให้ต้องลาสิกขาไป ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีระมัดระวังป้องกันให้ปลอดภัยไว้ก่อน ตั้งแต่ต้นยังในสังคมยุคปัจจุบัน คือ ยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ต่างก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พัฒนาเพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะพระภิกษุณวกะ หรือภิกษุผู้บวชใหม่นั้นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้วยการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยี ถือเป็นเครื่องมือสำคัญ ในยุคนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่ทันสมัยเป็นอย่างมาก แต่การใช้เทคโนโลยีนั้นต้องรู้เท่าทัน ต้องมีสติสำรวมอินทรีย์อยู่ทุกขณะเพื่อให้เกิดความรู้เท่าทันสภาพความจริง ไม่ให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมา ยิ่ง ๆ ขึ้น และประพฤติปฏิบัติด้วยการวางท่าทีที่ถูกต้อง อย่างน้อยก็ขอให้มีหลักพอรู้ทางออก ที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง โดยการศึกษาเรียนรู้แล้วต้องลงมือปฏิบัติควบคู่กันด้วยจึงจะประสบความสำเร็จ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องอินทรีย์สังวรที่ปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น พอที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาอินทรีย์สังวรให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์แก่พระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบัน เพื่อที่จะได้ประพฤติปฏิบัติตนให้สมควรแก่ความเป็นพระภิกษุ เกิดศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้ที่ได้พบเห็น มีแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสม มีทางออกพอที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง จนสามารถฝึกฝนอบรมจิต เจริญปัญญาให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ย่อมดำรงอยู่ในเพศพรหมจรรย์ได้นาน จิตใจเบิกบาน อันเป็นเหตุให้เจริญงอกงามในพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของพระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาอินทรีย์สังวรตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอินทรีย์สังวรของพระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) มาประกอบเนื้อหาวิทยานิพนธ์ โดยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย

1.2 ข้อมูลจากภาคสนาม จากการสังเกตการแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จากพระภิกษุณวกะประจำปี 2562 ในเขตพื้นที่ อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 เรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

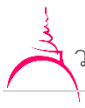
2.3 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

2.4 เรียบเรียงเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาอินทรีสังวรของพระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบัน พบว่ามีผลการศึกษาวิจัยที่น่าสนใจสรุปได้ ดังนี้

การพัฒนาอินทรีในทางพระพุทธศาสนาใช้หลักที่เรียกว่า อินทรีสังวร ซึ่งแปลว่าการสำรวมอินทรี เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การค้ำครองทวาร หมายถึง การมีสติพร้อมอยู่ เมื่อรับอารมณ์มีรูป เป็นต้น ด้วยอินทรี 6 องค์ธรรมสำคัญที่ใช้ระมัดระวังตั้งแต่ต้นก็คือ สติ ซึ่งเป็นตัวควบคุมจิตไว้ให้อยู่กับหลัก เหมือนเชือกสำหรับดึงจิต แต่การที่จะปฏิบัติให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องฝึกฝน อบรม อยู่เสมอ และการฝึกฝนอบรมพัฒนาอินทรี นั้นมีชื่อเรียกว่า อินทรีภาวนา ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงตรัสแสดงแก่พระอานนท์ไว้ว่า อินทรีภาวนาสูตร คือ การปฏิบัติเพื่อพัฒนาอินทรี คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ โดยการมีสติรู้เท่าทันปฏิกิริยาของจิตที่มีต่ออารมณ์ ไม่หลงปรุงแต่งไปตามอารมณ์ที่มากระทบ สามารถปฏิบัติให้สูงขึ้นจนเกิด

ปัญญา เห็นความจริง จนทำลายความเห็นผิด คลายความยึดมั่นถือมั่น จนสามารถทำลายกิเลสลงไปโดยลำดับจนถึงที่สุด

องค์ธรรมสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาอินทรีย์สังวรนั้น คือ สติ สติที่ฝึกฝน อบรมไว้ดีแล้ว ย่อมที่จะคอยรักษาจิต เมื่อมีการรับรู้อารมณ์ทางทวารทั้ง 6 สติจึงเปรียบเสมือนยามเฝ้าประตูที่คอยเฝ้าระวังรักษาไม่ให้โจรผู้ร้ายเข้าไปทำร้ายเจ้าของบ้านได้ ย่อมคัดสรรบุคคลที่ควรเข้าไปภายในบ้าน สติก็เหมือนอย่างนั้นคอยคัดสรรว่า สิ่งใดควรเสพ สิ่งใดไม่ควรเสพ สิ่งใดเป็นกุศล สิ่งใดเป็นอกุศล ถ้าเป็นธรรมที่เป็นอกุศลก็ไม่ให้เข้าไปสู่จิตใจ ถ้าเป็นธรรมที่เป็นกุศล สติก็จะปล่อยให้เข้าไปสู่จิตใจเพื่อให้ธรรมนั้นเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป เมื่อมีการปฏิบัติฝึกฝน พัฒนาอินทรีย์สังวรอยู่เสมอ ย่อมเป็นการฝึกจิตเจริญสมาธิไปในตัว จิตก็ปลอดโปร่ง ไม่ต้องวุ่นไปตามอำนาจของกิเลส ย่อมอยู่เป็นสุขทั้งกลางวันและกลางคืน ภิกษุย่อมสามารถดำรงพรหมจรรย์อยู่ได้นาน จนสามารถพัฒนาสติที่มีกำลังจนเกิดปัญญาเห็นตามความเป็นจริง จนสามารถปฏิบัติถึงความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

แนวทางการพัฒนาอินทรีย์สังวรของพระภิกษุนวกะนั้นจำเป็นต้องมีแนวทางการเตรียมความพร้อม ให้การศึกษาเล่าเรียน ในการศึกษาจะต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่พื้นฐานไป ตามลำดับ จากง่ายไปหายาก ตามลำดับไป จะต้องมียุติมาจารย์ อาจารย์ พระพี่เลี้ยง คอยแนะนำ ตักเตือน พร่ำสอนอยู่ตลอดเวลา เพราะยังเป็นผู้ใหม่ ต้องคอยแนะนำพร่ำสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อชี้ทาง ถูก บอกทางผิดให้เข้าใจ รับฟังคำสั่งสอนโดยเคารพ พร้อมรับฟังนำไปปรับปรุง แก้ไขพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น มีการเตือนสติ ตักเตือนตัวเอง หมั่นฝึกฝนอบรมจิต หมั่นประกอบความเพียร เป็นเครื่องเตือนอยู่เสมอ

การพัฒนาอินทรีย์สังวรของพระภิกษุนวกะนั้นจำเป็นต้องมีสติอยู่กับกายไว้ให้มาก เพราะกายเป็นสิ่งที่หยาบสามารถกำหนดรู้ได้ง่ายกว่าฐานอื่น เป็นการง่ายสำหรับผู้เริ่มฝึกปฏิบัติใหม่ ๆ พระภิกษุนวกะจำเป็นต้องมีสติระลึกอยู่อยู่กับอินทรีย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ สำรวมระวังรักษาสินทรีย์ของตนไว้ให้มาก จึงจำเป็นต้องมีอุบาย รูปแบบ คำบริกรรม เข้ามาช่วย และยังต้องมีขันติ คือ ความอดทนอดกลั้น เสมือนว่าเป็นบททดสอบจิตใจของตนเองให้เข้มแข็ง มีสติ ทั้งสภาพธรรมภายนอก และทั้งที่เป็นสภาพธรรมภายในมี กิเลส นิวรณ์ ต้องพยายามสำรวมอินทรีย์อยู่เสมอ สำรวมตาทอดสายตาลงต่ำ ไม่มองนั้นมองนี้ ไม่พยายาคูสิ่งที่เป็น การเพิ่มพูนกิเลส เมื่อได้ยินเสียงก็มีการสำรวมก็ไม่ปล่อยจิตออกไปตามกระแส ไม่ไปฟังสิ่งที่เป็น การเพิ่มพูนกิเลส เมื่อได้กลิ่นก็สำรวมไม่ปล่อยจิตออกไปปรุงแต่งกับกลิ่น เมื่อได้ลิ้มรสก็

ต้องสำรวมไม่ปล่อยจิตไปเพเลิดเพลินในรส รู้ประมาณในการบริโภคอาหาร เมื่อได้กระทบสัมผัส ก็ต้องสำรวมไม่ปล่อยจิตออกไปนอกกาย สำรวมใจไม่ส่งจิตออกนอก มีสติระลึกอยู่กับ ธรรมารมณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีสติสัมปชัญญะรู้อยู่ทุกอริยาบถ มีความอดทน อดกลั้น มีความเพียรในการฝึกฝนตนเองอยู่สม่ำเสมอ เพื่อที่จะให้ก้าวไปข้างหน้า ไม่ให้ถอยหลัง ประคับประคองสติไว้ ไม่ย่อหย่อน ให้สม่ำเสมอ ไม่ตั้งเกินไป ไม่ย่อหย่อนจนเกินไป ให้พอดี มี สติระลึกอยู่กับอารมณ์ที่ปรากฏขึ้นตามความเป็นจริง หลงลืมบ้างเป็นธรรมดา แต่ไม่ปล่อยจิต ให้ไหลปรุ่งแต่งไปตามอารมณ์

พระภิกษุทวารวชิรญาณมุนีมีสติระลึก รู้กำหนดรู้ ในอารมณ์ที่เข้ามากระทบทาง ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ตามความเป็นจริง ไม่ให้จิตลอยไปกับอารมณ์ที่เข้ามากระทบ เมื่อเห็นรูปก็ มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อได้ยินก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อได้กลิ่นก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ ไม่ได้รับรสก็มี สติ กำหนดรู้ อยู่ เมื่อกายถูกต้องสัมผัสก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อมีอารมณ์มาปรากฏในจิตก็มีสติ กำหนดรู้ อยู่ ไม่ปล่อยจิตให้ลอยไปกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบ และไม่จมอยู่กับอารมณ์ เหล่านั้น มีสติระลึกอยู่ทุกขณะ เพราะอารมณ์ต่าง ๆ มีไว้เพื่อกำหนดรู้ เพื่อเจริญสติ เจริญ ปัญญาเท่านั้น

จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาอินทรีย์สังวร คือ การฝึกสำรวม อินทรีย์ 6 โดยมีรูปแบบ คำบริกรรมเข้ามาช่วยในเบื้องต้น พระภิกษุทวารวชิรญาณมุนีมี สติ ระลึก รู้ กำหนดรู้ ในอารมณ์ที่เข้ามากระทบทาง ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ตามความเป็นจริง ไม่ให้จิตลอยไปกับอารมณ์ที่เข้ามากระทบ เมื่อเห็นรูปก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อได้ยินก็มีสติ กำหนดรู้ อยู่ เมื่อได้กลิ่นก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ ไม่ได้รับรสก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อกายถูกต้องสัมผัส ก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ เมื่อมีอารมณ์มาปรากฏในจิตก็มีสติกำหนดรู้ อยู่ ไม่ปล่อยจิตให้ลอยไปกับ อารมณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบ และไม่จมอยู่กับอารมณ์เหล่านั้น มีสติระลึกอยู่ทุกขณะ เพราะ อารมณ์ต่าง ๆ มีไว้เพื่อกำหนดรู้ เพื่อเจริญสติ เจริญปัญญาเท่านั้นการมีสติกำหนดรู้ มีความ อดทน อดกลั้น มีความเพียรในการฝึกฝนตนเองอยู่สม่ำเสมอ เพื่อที่จะให้ก้าวไปข้างหน้า ไม่ ถอยหลัง มีสติระลึกอยู่ทุกขณะ ไม่ปล่อยจิตให้ปรุ่งแต่งไปตามอารมณ์จนสามารถพัฒนา สติปัญญาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

ในปัจจุบันนั้นการบวชโดยส่วนมาก ก็เป็นการบวชตามประเพณีเสียส่วนใหญ่ และบวชเพื่อต้องการที่จะตอบแทนคุณมารดาบิดา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557) จะเห็นได้ว่าการบวชเป็นระยะเวลาสั้น ๆ นั้นมีจำนวนน้อยลง บ้างก็มีระยะเวลาในการบวชที่จำกัด เวลาสั้นลงลงไป ระยะเวลาในการบวชนั้นสั้นลงด้วย ไม่ทันได้ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติ ไม่ทันได้ฝึกฝนพัฒนาตนก็จำต้องลาสิกขาออกไปดำเนินชีวิตอย่างคฤหัสถ์ตามเดิมแล้ว เพราะบ้างก็ลางานมาบวช บ้างก็ยังมีภาระหน้าที่ บ้างก็มีลูกเมียแล้วมีครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู บ้างก็ลางานมาบวชได้ไม่กี่วันจำเป็นต้องลาสิกขากลับไปทำงานตามเดิม บางท่านผู้ที่มีศรัทธาอยู่ต่อก็อาจจะอยู่ในเพศบรรพชิตต่อไปเรื่อย ๆ ส่วนผู้ที่มีภาระงานหน้าที่ที่ต้องสึกออกไปซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมไทยในปัจจุบัน กับสภาพสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลง

เมื่อบวชเข้ามาแล้วไม่ทันได้ศึกษา บวชไปเพียงเพราะให้ได้ทำหน้าที่ในการบวชของตนให้ลุล่วง ไม่เห็นคุณค่าในการบวช หรือหากภิกษุบวชเข้ามาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการบวชเพียงไม่กี่วัน หรือ อาจเป็นการบวชเข้าพรรษาก็ตาม เมื่อบวชเข้ามาแล้วนั้นไม่เรียน ไม่ศึกษา ย่อมไม่อาจประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างถูกต้องได้ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบตามมา และปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุนวกะนั้น มีเกิดขึ้นอยู่ทุกยุคทุกสมัยขึ้นอยู่กับว่า ภิกษุนวกะรูปนั้นจะเกิดปัญหาด้านใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระเกษม นนทสึโล (วงศ์กิตติตระกูล) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ภัยของภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1. พระภิกษุนวกะไม่มีความอดทน เป็นผู้ว่ายากสอนยาก 2. พระภิกษุนวกะเห็นแก่กิน ติดใจในรสอาหาร 3. ภิกษุนวกะยังมีรักใคร่ในสตรี 4. พระภิกษุนวกะเพลิดเพลินสิ่งอามุขความสะดวก ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดมาจากพระภิกษุนวกะไม่สำรวมอินทรีย์ทั้งสิ้น (พระเกษม นนทสึโล (วงศ์กิตติตระกูล), 2557)

สาเหตุอาจเป็นเพราะการที่พระภิกษุบางท่านเมื่อบวชมาแล้วไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน หรือบวชมาระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ไม่ทันได้ศึกษาก็ต้องลาสิกขาออกไปเป็นคฤหัสถ์ตามเดิม เมื่อไม่ได้ศึกษา ก็ขาดความรู้ ความเข้าใจในปริยัติ และการปฏิบัติอินทรีย์สังวร ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร จึงไม่สำรวมอินทรีย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ หรือไม่รู้แนวทางอุบายวิธีการปฏิบัติ หรือวิธีฝึกอบรม เพื่อที่จะสำรวมระวังในเบื้องต้น ไม่มีขันติ ความอดทนอดกลั้น เป็นเบื้องต้น ในเวลาที่รับรู้อารมณ์ทางอินทรีย์ทั้ง 6 จนแสดงอาการปรากฏออกมาถึงภายนอก ทั้งทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ไม่มีความเพียร มีมีฉันทะพยายามในการกระทำความเพียรโดย

ติดต่อ ประคองจิตไว้ รักษาจิตไว้ แต่สาเหตุของการขาดอินทรีย์สังวร โดยตรงนั้น คือ ภิกษุ นวกะไม่มีสติกำหนดรู้ หลงลืมสติ ไม่มีสติคุ้มครองใจ ไม่ได้สำรวมระวัง เวลาที่ตาเห็นรูป หูฟัง เสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส ถูกต้องสัมผัสทางกาย รู้อารมณ์ด้วยใจ จิตนึกคิด หลงลืมสติ จนถูก กิเลสเข้าครอบงำ

อินทรีย์สังวร มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ หากอยู่ ปราศจากอินทรีย์สังวรแล้วย่อมไม่อาจปฏิบัติธรรมให้ก้าวหน้าต่อไปได้เลย อินทรีย์สังวร ย่อม เป็นพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับผู้ที่ศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นบันไดในการ ปฏิบัติธรรม ให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภีร์ ทุมทอง ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาอินทรีย์สังวรในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า ผู้ที่เข้ามาบวชใน พระพุทธศาสนาโดยมากยังเป็นปุถุชนอยู่ ย่อมที่จะไม่สามารถสำรวมระวังอินทรีย์ของตนได้ ตลอดเวลา เพราะต้องมีการกระทบกันเป็นธรรมดา แม้ในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุ นวกะ การพัฒนาอินทรีย์ในทางพระพุทธศาสนาใช้หลักที่เรียกว่า อินทรีย์สังวร ซึ่งแปลว่า การสำรวม อินทรีย์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การคุ้มครองทวาร หมายถึง การมีสติพร้อมอยู่ เมื่อรับอารมณ์มี รูป เป็นต้น ด้วยอินทรีย์ 6 องค์ธรรมสำคัญที่ใช้ระมัด ระวังตั้งแต่ต้นก็คือ สติ ซึ่งเป็นตัวควบคุม จิตไว้ให้อยู่กับหลัก เหมือนเชือกสำหรับดึงจิต แต่การที่จะปฏิบัติให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องฝึกฝน อบรม อยู่เสมอ (สุภีร์ ทุมทอง, 2554)

พระภิกษุ นวกะจำเป็นต้องมีสติอยู่กับกายไว้ให้มาก เพราะกายเป็นสิ่งที่หยาบสามารถ กำหนดรู้ได้ง่ายกว่าฐานอื่นเป็นการง่ายสำหรับผู้เริ่มฝึกปฏิบัติใหม่ ๆ พระภิกษุ นวกะจำเป็นต้อง มีสติระลึกรู้ อยู่กับอินทรีย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ สำรวมระวัง รักษาอินทรีย์ของตน ไว้ให้มาก จึงจำเป็นต้องมีอุปาย หรือรูปแบบ คำบริกรรม เข้ามาช่วย และยังต้องมีขันติ คือ ความอดทนอดกลั้น เสมือนว่าเป็นบททดสอบจิตใจของพระภิกษุ นวกะให้เข้มแข็ง มีสติ ทั้ง สภาพธรรมภายนอก และทั้งที่เป็นสภาพธรรมภายในมี กิเลส นิวรณ์ ต้องพยายามสำรวม อินทรีย์อยู่เสมอ สำรวมตา หอดสายตา ลงต่ำ ไม่มองนั้นมองนี้ ไม่พยามดูสิ่งที่เป็นการเพิ่มพูน กิเลส เมื่อได้ยินเสียงก็มีการสำรวมก็ไม่ปล่อยจิตออกไปตามกระแส ไม่ไปฟังสิ่งที่เป็นการเพิ่มพูน กิเลส เมื่อได้กลิ่นก็สำรวมไม่ปล่อยจิตออกไปปรุงแต่งกับกลิ่น เมื่อได้ลิ้มรสก็ต้องสำรวมไม่ปล่อย จิตไปเพลิดเพลินในรส รู้ประมาณในการบริโภคอาหาร ไม่ฉันเพื่อสนองความอยากของตน รู้จัก พอติ เมื่อได้กระทบสัมผัสก็ต้องสำรวมไม่ปล่อยจิตออกไปนอกกาย สำรวมใจไม่ส่งจิตออกนอก มีสติระลึกรู้อยู่กับอารมณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำความรู้สึกลึกซึ้งอยู่ทุกอริยาบถ มีความอดทน อด

กลับ มีความเพียรในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวไปข้างหน้า ไม่ให้ถอยหลัง ประคับประคองสติไว้ ไม่ย่อหย่อน ให้สม่ำเสมอ ไม่ตึงเกินไป ไม่ย่อหย่อนจนเกินไป ให้พอดี มีสติระลึกรู้อยู่กับอารมณ์ที่ปรากฏขึ้นตามความเป็นจริง หลงลืมบ้างเป็นธรรมดา แต่ไม่ปล่อยจิต ให้ไหลปรุ่งแต่งไปตามอารมณ์

พระภิกษุณวกะพึงจักต้องระมัดระวังอินทรีย์ของตนด้วยการมีสติกำหนดรู้ ระลึกรู้ อยู่สภาวะปัจจุบัน อารมณ์ที่กำลังเกิด และปรากฏทางทวารทั้ง 6 สุข ทุกข์ เฉย ๆ นึก คิด ฟุ้งซ่าน จิตเกิดระคาย โทสะ ก็กำหนดรู้ไปตามอาการที่ปรากฏชัดในปัจจุบันนั้น ๆ สติก็จะเกิดขึ้น พัฒนาขึ้นได้ เป็นผู้พัฒนาสติปัญญาที่มีคุณภาพ มีความว่องไว คมชัด สามารถจับอารมณ์ได้ทัน ในขณะต้น ๆ ของอารมณ์ที่เกิดขึ้น จึงเห็นได้ว่า อารมณ์นั้นเกิดขึ้น และตั้งอยู่เพียงชั่วขณะสั้น ๆ แล้วก็ดับไป จิตจึงไม่ยึดอารมณ์ใด ๆ เหมือนเมื่อก่อน อุปมาเหมือน หยดน้ำตกลงบนใบบัว ย่อมไม่ติดใบบัว ฉนใด การกำหนดรู้ก็เช่นกัน หากเป็นการกำหนดรู้ที่มีคุณภาพสูง การเห็นก็เป็นเพียงแต่สักแต่ว่าเห็น ได้ยินเสียงก็สักแต่ว่าได้ยินเสียง เป็นต้น มีสติปัญญาเห็นรูปรนามตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะกำหนดรู้อารมณ์ใด อารมณ์นั้นล้วนแสดงอาการอนิจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ โดยความเป็นไตรลักษณ์ทั้งสิ้น การกำหนดรู้เช่นนี้ เรียกว่า รู้ปรมัตถ์ อารมณ์ อย่างชัดเจน เป็นการกำหนดที่จะนำไปสู่ปัญญาญาณระดับสูงยิ่งขึ้น โดยมีสติระลึกรู้รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จนเป็นการฝึกฝน พัฒนาสติ ปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้เท่าทัน รู้จักอารมณ์ตามความเป็นจริง ให้เห็นถึงความไม่เที่ยง มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน สัตว์ บุคคล เรา เขา ไม่อยู่ในอำนาจ เพื่อให้เห็นความจริง เพื่อให้ได้ผลพระภิกษุณวกะจำต้องมีการฝึกฝนอบรมจิตอยู่เสมอด้วยการเจริญจิตภาวนาไปด้วย จนสามารถพัฒนาสติ สมาธิ ปัญญา จนเป็นผู้มีอินทรีย์สังวรสมบูรณ์ได้ในที่สุด

สรุป

สภาพปัญหาของพระภิกษุณวกะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย คือ 1) พระภิกษุณวกะไม่มีความอดทน เป็นผู้ว่ายากสอนยาก 2) พระภิกษุณวกะเห็นแก่ปากท้อง ติดใจในรสอาหาร 3) ภิกษุณวกะยังมีจิตรักใคร่ในสตรี 4) พระภิกษุณวกะเพเลิดเพเลิน สิ่งอำนวยความสะดวก และปัญหาเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อตัวพระภิกษุณวกะ และย่อมส่งกระทบพระพุทธศาสนาอีกด้วย ซึ่งสาเหตุมาจากการที่พระภิกษุณวกะนั้นไม่มีอินทรีย์สังวรทั้งสิ้น หรืออาจเป็นเพราะพระภิกษุบางท่านเมื่อบวชมาแล้วไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน หรือบวชมา

ระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ไม่ทันได้ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในปริยัติ และการปฏิบัติอินทรียสังวร ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร ไม่มีแนวทางในการที่จะปฏิบัติ ไม่มีอุบาย หรือวิธีฝึกอบรม เพื่อที่จะสำรวมระวังในเบื้องต้น ไม่มีขันติ ความอดทนอดกลั้น ไม่มีความเพียร ในการมีสติ ประคองจิตไว้ รักษาจิตไว้ แต่สาเหตุของการขาดอินทรียสังวร โดยตรงนั้น คือ ภิกษุณวกะไม่มี สติกำหนดรู้ หลงลืมสติ นั่นเอง

อินทรียสังวร หมายถึง สำรวมระวัง รักษาในอินทรียทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ โดยการมีสติระลึกรู้เท่าทันในเวลารับรู้อารมณ์ เมื่อมีการรับรู้อารมณ์ในปัจจุบัน อินทรียสังวร นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ ย่อมเป็นพื้นฐานเบื้องต้น สำหรับผู้ที่มิศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นบันไดในการปฏิบัติธรรมให้เจริญ ยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝน และพัฒนานอนอยู่เสมอ

แนวทางการพัฒนาอินทรียสังวรของพระภิกษุณวกะนั้นจำเป็นต้องมีแนวทางการ เตรียมความพร้อม ให้การศึกษาเล่าเรียน ในการศึกษาจะต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่พื้นฐานไป ตามลำดับ จากง่ายไปหายาก ตามลำดับไป จะต้องมีโอกาส อาจารย์ พระพี่เลี้ยง คอยแนะนำ ตักเตือน พร่ำสอนอยู่ตลอด เพราะยังเป็นผู้ใหม่ ต้องคอยแนะนำพร่ำสอนอยู่ตลอด เพื่อชี้ทาง ถูก บอกทางผิดให้เข้าใจ รับฟังคำสั่งสอนโดยเคารพ พร้อมรับฟังนำไปปรับปรุง แก้ไขพัฒนา ตนเองให้ดียิ่งขึ้น มีการเตือนสติ ตักเตือนตัวเอง หมั่นฝึกฝนอบรมจิต หมั่นประกอบความเพียร เป็นเครื่องเตือนอยู่เสมอ และจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาอินทรียสังวร มีการฝึก สำรวมอินทรีย 6 โดยมีรูปแบบ คำบริกรรมเข้ามาช่วยในเบื้องต้น การมีสติกำหนดรู้ มีความ อดทน อดกลั้น มีความเพียรในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะให้ก้าวไปข้างหน้า ไม่ ถอยหลัง มีสติระลึกรู้อยู่ทุกขณะไม่ปล่อยจิตให้ปรุ่งแต่งไปตามอารมณ์จนสามารถพัฒนา สติปัญญาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาอินทรียสังวรของพระภิกษุณวกะในสังคม ปัจจุบัน” ผู้วิจัยพบว่าพระภิกษุณวกะในสังคมปัจจุบันนั้นยังขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติด้าน อื่น ๆ อีกมาก จึงเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันภัยของพระภิกษุณวกะใน สังคมปัจจุบัน

2. ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอแปนกปฏิบัติ 3 เพื่อพัฒนาสติปัญญาของพระภิกษุณวกะสังคัมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- พระเกษม นนทสีโล (วงศ์กิตติตระกูล). (2557). ศึกษาวิเคราะห์ภัยของภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดสัมพิพัฒน์ธรรมจารย์. (2560). *แนวทางปฏิบัติธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ประยูรสาส์นไทยการพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2557). *ตามพระใหม่ไปเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2557). *พุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย)*. (พิมพ์ครั้งที่ 39). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *ตามรอยพระอรหันต์*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุธีร์ ทุมทอง. (2554). ศึกษาการพัฒนาอินทรีย์สังวรในพระพุทธศาสนาเถรวาท. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ผลกระทบของการตกแต่งบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพ
กำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

: กลุ่มอุตสาหกรรมบริการและเทคโนโลยี*

EFFECTS OF CREATIVE ACCOUNTING AND CORPORATE
GOVERNANCE ON EARNINGS QUALITY OF LISTED COMPANIES
IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND
: SERVICE AND TECHNOLOGY INDUSTRY

กมลชนก สกุนเจริญ

Kamolchanok Sakuncharoen

ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์

Titaporn Sincharoonsak

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Sripatum University, Thailand

E-mail: babyoil_kamol@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชี มูลเหตุจูงใจ
การตกแต่งบัญชี และการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไร ซึ่งวิเคราะห์คุณภาพกำไร 3 วิธี
ได้แก่ วิธีรายการคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีรายการคงค้างจากการดำเนินการสุทธิตรวม
และวิธีรายการคงค้างรวม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม
อุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่เข้าเงื่อนไข รวมจำนวนทั้งสิ้น 104
บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทยและผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการที่เปิดเผยในรายงานการกำกับดูแลกิจการ
บริษัทจดทะเบียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบันทึกรายได้ลงตาเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่พบมากที่สุด
ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และการรับรู้รายได้เร็วเกินไปเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบ

* Received 25 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ต่อคุณภาพกำไรที่พบมากที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยทั้ง 2 รูปแบบมีกลยุทธ์ในการตกแต่งบัญชีเช่นเดียวกัน คือ เป็นการเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันโดยเป็นการเพิ่มรายได้หรือลดค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน 2) มูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชี คือ ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทน โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิตามของบริษัทในจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และ 3) การกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ แต่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม

คำสำคัญ : ตกแต่งบัญชี, การกำกับดูแลกิจการ, คุณภาพกำไร

Abstract

The research study aimed to identify the effects of earning management techniques, earning management incentives, and corporate governance, on earning quality. The research was done through the analyses of earnings by using 3 methods, working capital accruals, total net operation accruals and total accruals. The population of the study was the listed companies in the Stock Exchange of Thailand (SET). The selected samples were 104 companies in SET service industry group and technology industry group. The data collection was done by collecting the data in the financial reports and the companies' governance levels announced in the Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR).

The research got 3 major findings. Firstly, the earning management technique that affected the quality of earnings most for service industry group was recording bogus revenues and recording revenue too soon for technology industry group. Secondly, the risk of being an agent affected the quality of earnings when analyzed by using total net operation accruals method in SET service industry group and technology industry group. Thirdly, corporate governance did not affect the quality of earnings in SET service industry group but affect the quality of earnings in

technology industry group when analyzed by using working capital accruals method and total net operation accruals method.

Keywords: Creative accounting, Corporate governance, Earnings quality

บทนำ

วัตถุประสงค์พื้นฐานของการบัญชีการเงินและงบการเงิน คือ การให้ข้อมูลทางการเงินในเชิงปริมาณอันเกี่ยวกับธุรกิจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน รวมถึงการให้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายจัดการและหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารอื่น ๆ (เฉลิมขวัญ ทรัพย์บุญยงค์, 2554) โดยทั่วไปผู้ใช้งบการเงินมักให้ความสำคัญกับผลกำไร (ขาดทุน) ของกิจการ จึงต้องมั่นใจว่ากำไรที่แสดงในงบการเงินเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ได้ดำเนินการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องว่าบริษัทมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจาก ในอดีตมีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ความไม่โปร่งใสของงบการเงิน บิดเบือนข้อมูลหรือตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้หลายบริษัททั้งในประเทศและต่างประเทศประสบปัญหาจนถึงล้มละลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชี มูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชี และการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชี มูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชี และการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมบริการและเทคโนโลยี โดยมีเงื่อนไข คือ 1) เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้น กลุ่มธุรกิจการเงิน และกองทุนรวมและกองทรัสต์ 2)

เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีวันสิ้นสุดบัญชี ณ วันที่ 31 ธันวาคม และนำเสนองบการเงินทุกปี และ 3) เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนหรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยบริษัทจดทะเบียนที่เข้าเงื่อนไขในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีจำนวน 70 บริษัท และกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีมีจำนวน 34 บริษัท รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 104 บริษัท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการที่เปิดเผยในรายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 รูปแบบการตกแต่งบัญชี

2.1.1.1 การรับรู้รายได้เร็วเกินไป

ศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของ Beneish (Beneish, M.D., 1999) เป็นการเปรียบเทียบอัตราลูกหนี้ต่อยอดขายของปีปัจจุบันกับปีก่อนถ้าดัชนีมากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่ายอดลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้นไม่สัมพันธ์กับรายได้ มีการกระตุ้นยอดขายเมื่อมีการแข่งขันกันสูงขึ้น เป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าอาจมีการตกแต่งบัญชีในยอดขายหรือการผ่อนปรนนโยบายสินเชื่อทำให้มีการเพิ่มขึ้นของลูกหนี้เป็นจำนวนมาก

2.1.1.2 การบันทึกรายได้ล่วงหน้า

ศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของ Beneish (Beneish, M.D., 1999) เป็นการเปรียบเทียบยอดขายของปีปัจจุบันกับปีก่อนเพื่อดูอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายจากปีที่ผ่านมา แม้ว่าการเติบโตของยอดขายไม่ได้หมายความว่าบริษัทมีการตกแต่งบัญชี แต่สภาพการแข่งขันที่สูงขึ้นจะสร้างความกดดันให้กับบริษัทในการเติบโตของยอดขายให้มีความต่อเนื่อง ดังนั้นถ้าดัชนีการเติบโตของยอดขายสูงอาจเป็นสัญญาณเตือนภัยว่าอาจมีการตกแต่งบัญชี

2.1.1.3 การเพิ่มกำไรด้วยรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว

ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากรายการกำไรจากการขายสินทรัพย์ที่แสดงในงบกระแสเงินสด ซึ่งการเพิ่มกำไรด้วยรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวนั้น เป็นการฉวย

โอกาสสร้างผลกำไรจากรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวหรือระยะเวลานานจึงจะเกิดขึ้น (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2559)

2.1.1.4 การชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวด

หน้า

ศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของ Beneish (Beneish, M.D., 1999) เป็นการวัดสัดส่วนของสินทรัพย์ที่มีความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ถ้าดัชนีมีค่ามากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการบันทึกค่าใช้จ่ายเป็นสินทรัพย์เพื่อยืดเวลาการตัดเป็นค่าใช้จ่าย เป็นสัญญาณเตือนภัยว่ากิจการอาจมีการตกแต่งบัญชีเพื่อให้กำไรสูงขึ้น

2.1.1.5 การชะลอรายได้ของงวดปัจจุบันออกไปในงวด

อนาคต

ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากรายการค่าเผื่อนหนี้สงสัยจะสูญ ที่แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ผู้บริหารมีความต้องการให้ผลประกอบการแสดงกำไรต่ำกว่าความเป็นจริง ส่วนใหญ่ใช้วิธีการชะลอรายได้ของงวดปัจจุบันออกไปในงวดอนาคตโดยการลงบัญชีเป็นรายได้ปกติแต่ตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญสูงกว่าเกณฑ์ปกติ (บรรยง วิทยวิโรศักดิ์, 2546)

2.1.1.6 การขยับค่าใช้จ่ายในอนาคตมาเป็นค่าใช้จ่ายในงวด

ปัจจุบัน

ศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของ Beneish (Beneish, M.D., 1999) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายของปีปัจจุบันกับปีก่อน โดยการประเมินการตกแต่งบัญชีที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่ได้สัดส่วนนั้นเป็นสัญญาณเตือนภัยว่าอาจมีการตกแต่งบัญชี

2.1.2 มุมเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชี

2.1.2.1 กลไกทางการตลาด

ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากจำนวนเงินรายได้รวมของบริษัทที่แสดงในงบกำไรขาดทุน วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) ได้กล่าวว่า กลไกการตลาดที่มีการแข่งขันสูง ทำให้ทางเลือกหรือโอกาสที่ฝ่ายบริหารจะสามารถนำมาใช้ในการสร้างกำไรได้ตามใจชอบมีน้อยลง และ กรุงเทพธุรกิจ (2560) กล่าวว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จทางธุรกิจเพื่อช่วยตรวจสอบระดับความมั่นคงธุรกิจประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ

รายรับจากการขาย โดยหมายถึงรายรับจากค่าสินค้าและบริการที่ผู้ประกอบการควรมีการติดตามเป็นประจำ เพื่อการวางแผนกลยุทธ์เตรียมพร้อมสำหรับการรับมือในสถานการณ์ที่ยอดขายลดลง

2.1.2.2 ผลตอบแทนของผู้บริหาร

ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหารที่แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตามที่ วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) ได้กล่าวว่า ผลตอบแทนของผู้บริหารผูกติดกับผลการดำเนินงานของกิจการ ทั้งนี้เกิดจากการที่บริษัทมีนโยบายการจ่ายโบนัสหรือค่าตอบแทนให้ผู้บริหารตามยอดขายและกำไร ซึ่งจะเกิดแรงจูงใจให้มีการใช้เล่ห์กลทางบัญชีเสนอรายงานทางการเงินดีกว่าความเป็นจริงโดยมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีให้เกิดกำไรสูงขึ้น ซึ่งใช้จุดอ่อนของหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2549)

2.1.2.3 ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทน

ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากผลต่างจากการดำเนินงานของบริษัทในปัจจุบันและปีก่อน เนื่องจากทฤษฎีตัวแทนได้กล่าวถึงผู้บริหารในการพยายามสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับตนเอง ซึ่งอาจเกิดแรงจูงใจให้มีการตกแต่งบัญชีเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานตามที่ต้องการ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

2.1.3 การกำกับดูแลกิจการ

ศึกษาโดยใช้ระดับของผลสำรวจในปี 2554 ถึงปี 2560 ที่ทำการสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนที่น่าเสนอในรายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน โดยแบ่งเป็นระดับดีถึงดีเลิศ ตามที่สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยโดยการสนับสนุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาที่อ้างอิงหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ คุณภาพกำไร โดยใช้เทคนิคคุณภาพกำไรของ Sloan และเทคนิคของ Richardson คือ รายการคงค้างรวม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 เทคนิคของ Sloan ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไรจากปี 1996 โดยมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์คุณภาพกำไรตามวิธีคงค้าง 2 วิธี ได้แก่ วิธีคงค้างจาก

เงินทุนหมุนเวียน (Working capital accruals) และ วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม (Total net operation accruals)

2.2.2 เทคนิคของ Richardson คือ รายการคงค้างรวม

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเงินของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 – พ.ศ.2560 จากระบบข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ออนไลน์ (SETSMART) และข้อมูลเอกสารเผยแพร่ของบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ออนไลน์ เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยในรายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ 2 รูปแบบ คือ (1) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) และ (2) การวิเคราะห์ความถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของการตกแต่งบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลกระทบของการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

ตัวแปร	คุณภาพกำไร					
	วิธีคงค้างจาก เงินทุนหมุนเวียน		วิธีคงค้างจากการ ดำเนินงานสุทธิรวม		วิธีรายการคงค้าง รวม	
	β	t	β	t	β	t
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ						
การรับรู้รายได้เร็วเกินไป	0.012	0.253	0.039	0.808	0.053	1.120
การบันทึกรายได้ล่วงหน้า	0.110	2.246*	0.107	2.197*	0.259	5.460**
การเพิ่มกำไรด้วยรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว	-0.042	-0.785	0.073	1.405	-0.025	-0.481
การชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวดหน้า	0.045	0.913	-0.142	-2.917**	0.014	0.296
การชะลอรายได้ของงวดปัจจุบันออกไปในงวดอนาคต	0.009	0.161	-0.062	-1.190	-0.055	-1.063
การขยับค่าใช้จ่ายในอนาคตมาเป็นค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบัน	-0.010	-0.194	-0.020	-0.413	0.023	0.471
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี						
การรับรู้รายได้เร็วเกินไป	0.544	8.888**	0.338	5.270**	0.304	4.453**
การบันทึกรายได้ล่วงหน้า	-0.023	-0.345	0.011	0.157	0.096	1.311
การเพิ่มกำไรด้วยรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว	-0.030	-0.494	0.231	3.644**	-0.106	-1.564
การชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวดหน้า	0.109	1.778	-0.164	-2.557*	-0.054	-0.788
การชะลอรายได้ของงวดปัจจุบันออกไปในงวดอนาคต	0.046	0.717	-0.088	-1.298	-0.020	-0.273
การขยับค่าใช้จ่ายในอนาคตมาเป็นค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบัน	-0.045	-0.743	-0.109	-1.713	-0.054	-0.793

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงถึงรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยมีการวิเคราะห์คุณภาพกำไร 3 วิธี คือ วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินการสุทธิรวม และวิธีรายการคงค้างรวม มีผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า การบันทึกรายได้ลงตาเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรทั้ง 3 วิธี ($\beta = 0.110, 0.107$ และ 0.259) โดยในวิธีรายการคงค้างรวมได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและวิธีคงค้างจากการดำเนินการได้รับการสนับสนุนทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวมยังพบว่า การชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวดหน้า ($\beta = -0.142$) เป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยได้รับการสนับสนุนทางสถิติที่ระดับ 0.01

กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า การรับรู้รายได้เร็วเกินไปเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรทั้ง 3 วิธี ($\beta = 0.544, 0.338$ และ 0.304) โดยได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวมยังพบว่า การเพิ่มกำไรด้วยรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ($\beta = 0.231$) เป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยได้รับการสนับสนุนทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวดหน้า ($\beta = -0.164$) เป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยได้รับการสนับสนุนทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 2 ศึกษาผลกระทบของมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลกระทบของมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

ตัวแปร	คุณภาพกำไร					
	วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน		วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม		วิธีรายการคงค้างรวม	
	β	t	β	t	β	t
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ						
กลไกทางการตลาด	-0.118	-1.482	-0.091	-1.159	0.051	0.637
ผลตอบแทนของผู้บริหาร	0.067	0.853	0.040	0.508	-0.023	-0.292

ความเสี่ยงจากการเป็น ตัวแทน	0.012	0.236	0.176	3.600**	0.084	1.699
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี						
กลไกทางการตลาด	-0.082	-0.962	-0.110	-1.316	0.031	0.362
ผลตอบแทนของผู้บริหาร	-0.020	-0.239	0.017	0.205	-0.044	-0.515
ความเสี่ยงจากการเป็น ตัวแทน	0.092	1.310	0.198	2.859**	0.034	0.485

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงถึงมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ โดยมีการวิเคราะห์คุณภาพกำไร 3 วิธี คือ วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินการสุทธิตรวม และวิธีรายการคงค้างรวม มีผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทน ($\beta = 0.176$) เป็นมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิตรวมที่ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทน ($\beta = 0.198$) เป็นมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิตรวมที่ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 3 ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

ตัวแปร	คุณภาพกำไร					
	วิธีคงค้างจากเงินทุน		วิธีคงค้างจากการ		วิธีรายการคงค้าง	
	หมุนเวียน		ดำเนินงานสุทธิรวม		รวม	
	β	t	β	t	β	t
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ						
การกำกับดูแลกิจการ	-0.044	-0.894	-0.010	-0.209	-0.009	-0.177
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี						
การกำกับดูแลกิจการ	-0.168	-2.416*	-0.149	-2.143*	-0.008	-0.121

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงถึงการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ โดยมีการวิเคราะห์คุณภาพกำไร 3 วิธี คือ วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินการสุทธิรวม และวิธีรายการคงค้างรวม มีผลการวิจัยดังนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า การกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในกลุ่มกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรโดยการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน และวิธีคงค้างจากการดำเนินการงานสุทธิรวม ($\beta = -0.168$ และ -0.149 ตามลำดับ) โดยได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในส่วนของการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีรายการคงค้างรวม พบว่า การกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในเรื่อง ผลกระทบของการตกแต่งบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

จากการศึกษา พบว่า การบันทึกรายได้ลงตาเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่พบมากที่สุด คือ มีผลต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ โดยการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม และวิธีรายการคงค้างรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก ศรีทอง (กนกศรี ศรีทอง, 2550) พบว่า วิธีการที่นิยมมาใช้ในการตกแต่งบัญชีมากที่สุด ได้แก่ รายการสินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงไว้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง รองลงมา ได้แก่ การบันทึกรายได้ที่ไม่เกิดจริง การชะลอค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันออกไปในงวดอนาคต และการสร้างมูลค่าหรือราคาของรายการธุรกิจระหว่างกัน

และเมื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า การรับรู้รายได้เร็วเกินไปเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่พบมากที่สุด โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรโดยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม และวิธีรายการคงค้างรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันทิพา ภาวศุทธิวงศ์ (พันทิพา ภาวศุทธิวงศ์, 2547) ที่พบว่า บริษัทได้รับรู้รายได้เร็วเกินไป โดยการรับรู้รายได้จากการฝากขายหรือการขายที่ไม่ใช่การขายขาดทันทีไม่เป็นไปตามหลักการบัญชี หรือ ชนิกา อรุณวัฒนา (ชนิกา อรุณวัฒนา, 2547) พบว่า บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะมีรูปแบบในการตกแต่งบัญชีเกี่ยวกับการเร่งบันทึกรายได้เร็วกว่าความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 2 ศึกษาผลกระทบของ มูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

จากผลการศึกษา พบว่า ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทนมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยวิธีการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวมแสดงให้เห็นว่าผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน ที่วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจะพยายามสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการโดยอาจเกิดจากแรงจูงใจเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานตามที่ต้องการ โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาและพบว่ามี การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และหลีกเลี่ยงการรายงานการดำเนินงานที่แสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง เช่น เมลดา บุรพุกศลศรี (เมลดา บุรพุกศลศรี, 2553) พบว่า บริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยมี

ค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหารต่ำกว่าปกติและมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าปกติอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการตกแต่งกำไรในกลุ่มบริษัทดังกล่าวโดยการลดค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหาร และการลดราคาเพื่อเร่งสร้างยอดขาย และ/หรือการผลิตสินค้าเกินความจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน

ส่วนที่ 3 ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

จากผลการศึกษาพบว่า การกำกับดูแลกิจการไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการไม่ว่าจะวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม และวิธีรายการคงค้างรวม ซึ่งมีงานวิจัยของสุธิดา กุดกันยา (สุธิดา กุดกันยา, 2552) ศึกษาคุณภาพกำไรของบริษัทที่ได้รับรางวัลการกำกับดูแลกิจการที่ดี พบว่า บริษัทที่ได้รับรางวัลดังกล่าวอาจไม่มีคุณภาพกำไรที่ดี

แต่ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์บริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีกลับพบว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร ด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม โดยมีงานวิจัยของ (Houque, N. et al., 2010) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อคุณภาพกำไร ในประเทศบังคลาเทศ พบว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการช่วยตรวจสอบรายงานทางการเงิน และมีผลกระทบในเชิงบวกต่อคุณภาพกำไรของบริษัท หรือ วราภรณ์ สิงห์แก้วสืบ (วราภรณ์ สิงห์แก้วสืบ, 2560) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประเมินการกำกับดูแลกิจการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยพบว่า กลุ่มบริษัทที่มีผลการประเมินระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการสูงมีคุณภาพกำไรที่ดี

สรุป

การศึกษาผลกระทบของรูปแบบการตกแต่งบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีพบว่า การบันทึกรายได้ล่วงหน้าเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่พบมากที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และการรับรู้รายได้เร็วเกินไปเป็นรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่พบมากที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ทั้งนี้รูปแบบการตกแต่งบัญชี 2 รูปแบบมีกลยุทธ์ในการตกแต่งบัญชีเช่นเดียวกัน คือ เป็นการเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันโดยเป็นการเพิ่มรายได้หรือ

ลดค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน ส่วนมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชี คือ ความเสี่ยงจากการเป็นตัวแทน โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวมของบริษัทในจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และการกำกับดูแลกิจการ เมื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่าไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร แต่เมื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรด้วยวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิรวม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสามารถศึกษารูปแบบการตกแต่งบัญชีอื่น เช่น วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือมูลเหตุจูงใจการตกแต่งบัญชีในประเด็นผลประโยชน์ทางภาษีอากร ภาพลักษณ์ของกิจการและอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกศรี ศรีทอง. (2550). สัญญาเตือนภัยการตกแต่งบัญชี : กรณีศึกษา บริษัท นครหลวงเส้นใยสังเคราะห์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) และบริษัทไดโดมอนกรุ๊ป จำกัด (มหาชน). ใน *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์. (2554). *การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ชนิกา อรุณวัฒนา. (2547). การศึกษาความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับรูปแบบและมูลเหตุจูงใจของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย. ใน *วิทยานิพนธ์การบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2555*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2562 จาก https://www.set.or.th/sustainable_dev/th/cg/files/2013/CGPrinciple2012Thai-Eng.pdf.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน. (2549). *การวิเคราะห์งบการเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

- บรรยง วิทยวีรศักดิ์. (2546). *กลไกการเงิน*. กรุงเทพมหานคร: เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป.
- พันทิพา ภาวศุทธิวงศ์. (2547). การตกแต่งตัวเลขทางบัญชี : กรณีศึกษาบริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน). ใน *วิทยานิพนธ์การบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจภาคค่ำ*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมลดา บุรพุกุศลศรี. (2553). การตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ. ใน *วิทยานิพนธ์การบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2543). *คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไร แล้วหรือยัง?* กรุงเทพมหานคร: ไอโอนิค อินเตอร์เทรด รี โซลูชัน.
- วราภรณ์ สิงห์แก้วสืบ. (2560). การเปรียบเทียบคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประเมินการกำกับดูแลกิจการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. ใน *วิทยานิพนธ์การบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุธิดา กุดกันยา. (2552). *คุณภาพกำไร : กรณีศึกษาบริษัทที่ได้รับรางวัลการกำกับดูแลกิจการที่ดี*. ใน *วิทยานิพนธ์การบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น. (2559). *การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน : แนวทางและกรณีศึกษา*. ใน กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Beneish, M.D. (1999). *The detection of earnings manipulation*. Retrieved May 20, 2019, from <http://www.calctopia.com/papers/beneish1999.pdf>.
- Houqe, N. et al. (2010). *Does corporate governance affect earnings quality: Evidence from an Emerging Market*. Retrieved May 25, 2019, from <https://www.researchgate.net/publication/228135032>.

การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง
ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา*

AN APPLICATION OF PRINCIPLE OF SĀRĀNĪYADHAMMA INTO THE
PROMOTION OF LIVING TOGETHER OF THUNGLA-ONG COMMUNITY,
BANGWAN SUB-DISTRICT, GURABURI DISTRICT,
PANG-NGA PROVINCE

พระธนบูลย์ สุวณโณ (หันมนตรี)

Phra Thanabool Suwanno (Hunmontree)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pisit340@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา 2) เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-interview)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การอยู่ร่วมกัน มีสาระสำคัญนั่นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวัน อาทิ การยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้ 2) หลักสาราณียธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน ทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักปลูกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่า 3) หลักการอยู่ร่วมกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และ

* Received 31 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตาม สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง และสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลักร้อย และควรแสดงท่าทีต่อส่วนรวม เช่น เมื่อได้ทรัพยากรมาด้วยความสุจริต ควรแบ่งปันทรัพยากรนั้นอย่างเหมาะสม ควรเว้นจากการคบบุคคล ที่จะนำความเสื่อมมาให้ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญ ควรที่จะทำกิจ หน้าที่ให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่บุคคลและส่วนรวมอย่างสูงสุด

คำสำคัญ : หลักสาราณียธรรม, การส่งเสริม, การอยู่ร่วมกัน

Abstract

This thesis entitled ‘An application of Principle of Sārāṇīyadhamma into the promotion of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga Province’ has three objectives: to study the sates of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga province, 2) to study the principle of Sārāṇīyadhamma in Theravada Buddhism, and 3) to apply the principle of Sārāṇīyadhamma into the promotion of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga province. This is qualitative research done by studying documents and in-depth interview.

In the research, it was found that living together is of essential existence, that is, it shows the uniqueness of man or group of people where certain culture and tradition could be purposely cultivated and passed to the next generation whereby they could be utilized in daily life, such as, the acceptance of ways of life, It is strongly believed that the principle of Sārāṇīyadhamma is purposely assigned to remind people of how beneficial the uniqueness of a community is; such a principle make people love one another and have mutual understanding while living together where harmonious and helpful support of one another would be gradually made. Under this situation, people will not seek any violence. Instead they come to realize the most beautiful value of living together through mindfulness. it is necessary for a community to apply the principle of

Sārāṇīyadhamma into the improvement of the quality of life in all systems of faculty through the propagation of virtues by which one achieves the quality of life; one should persuade the community's fellows in the level of family, community and society to follow the aforesaid principle where the immunity would be brought back to the pluralism of society in postmodern period. Apart from this, one should have positive attitude towards public, that is, once rightly gained certain property, it should be divided in a proper way, one should avoid association with those who could bring him bad thing, and one should associate with those who have the same agreement on good conduct in act, word and mind. Based on these ways of living life, the long term benefit would be brought about to both oneself and society as a whole.

Keywords: Sārāṇīyadhamma, the promotion, An application

บทนำ

การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนทำให้เรารู้สึกว่าเรามีเพื่อน เพื่อนที่เรารู้จักเป็นอันดับแรกสุดก็คือ ครอบครัวของเราเอง ถัดไปคือครอบครัวข้างเคียง หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และที่สุดคือประเทศ (สนธยา พลศรี, 2547) และตามปกติคนทั้งหลายนั้นจะอยู่ร่วมกันได้ดี ต่อเมื่อมีความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างหนึ่ง อย่างเดียวกัน ชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา เป็นอีกชุมชนหนึ่ง ที่บุคคลในชุมชนได้มีการแบ่งแยก แยกความสามัคคีไม่มีความกลมเกลียวกันในชุมชน ต่างยึดถือเอาแต่ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความระแคะระคายหวาดระแวงต่อกันในชุมชน แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก ไม่ประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน อัจฉริยาคณอื่น คิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน มักมีความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงานทั้งในระดับเดียวกัน หรือต่างระดับ ทำให้การทำงานไม่มีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน จึงมีความจำเป็นในการนำองค์ความรู้ทางศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (พุทธทาสภิกขุ, 2531) เพราะศาสนาถือว่าเป็นสถาบันหลักในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมมีหลักธรรมกำกับในการประพฤติปฏิบัติเพื่อนำไปสู่กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้สังคมมีกฎกติกา ระเบียบ เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคมที่ดี อันนำไปสู่การป้องกันแก้ปัญหาสังคม จากความสำคัญและความเป็นมา

ของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อการนำหลักสาราณียธรรม มาแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน นอกจากนั้นแล้ว องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปบูรณาการ เพื่อส่งเสริมชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดพิจิตร เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยการดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันอย่างมีสติมีสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรื่องการนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร มาประกอบเนื้อหาวิทยานิพนธ์ โดยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาการนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร โดยมุ่งศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร 2) ศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลจากภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(กับบุคคลสำคัญในชุมชนที่ต้องการสัมภาษณ์/ผู้รู้) แบบจำเพาะเจาะจง

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 1) เรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 4) เรียบเรียงเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การอยู่ร่วมกัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันเป็นพวกเดียวกันของคนหรือกลุ่มคนมีองค์ประกอบทางสังคม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ตามสถานภาพและบทบาทของสมาชิก ที่ทุกคนต่างทำหน้าที่ที่เป็นสมาชิกในชุมชน ด้วยสาเหตุที่มาอยู่ร่วมกันคือมนุษย์มีระยะเวลาของการเป็นทารกยาวนานและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งงานและความร่วมมือจากบุคคลอื่น สร้างวัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีวิธีอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย เช่นต้องยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้เพราะอยู่ใต้หลังคาแห่งอุดมคติเดียวกัน ไม่ควรแบ่งแยกคนรวยและคนจน แต่มองว่าทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม เศรษฐกิจเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เพราะจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย ด้วยการใช้วาจาแห่งความรักความเมตตา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อกัน ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น อันจะนำไปสู่แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข คือ มีสันติภาพ ด้วยสันติวิธี สมานฉันท์ และความปรองดอง แต่ในปัจจุบันชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา กำลังประสบกับสภาวะการขาดความร่วมมือกันขึ้นในชุมชน ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ต่างคนต่างมีทิฐิฐานะ ขาดจิตสาธารณะในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งการแตกคอกัน ทำให้เกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ หลายระดับ ดังนี้ ในระดับครัวเรือน กำลังประสบกับปัญหาการมีรายได้น้อย การมีหนี้สิน และค่าครองชีพที่สูง ในระดับชุมชน กำลังประสบปัญหาขยะในชุมชน ปัญหายาเสพติดและปัญหาการพนัน ในระดับสังคม ชาวชุมชนทุ่งละอองกำลังประสบปัญหาเช่น ปัญหาความแตกร้างในครอบครัว ปัญหาศีลธรรมเสื่อม และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ที่มาของหลักสาราณียธรรมนั้นมาจากพระไตรปิฎก เช่นในจุฬโคสังคสูตร ในอรรถกถาอังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต ปฐมปณาสก สาราณียาทิวัตรที่ 2 เป็นต้น มีความหมายว่าธรรม

เป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน มีหลักการสำคัญ คือเป็นธรรมที่ทำให้เป็นที่ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ระลึกเคารพ เพื่อความสงเคราะห์ เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท มิ่งคัมภีร์ประกอบหลัก 6 ประการ คือเมตตา ภาวกรรม เมตตาวจกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญดา และทิวาสัญญดา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) หลักสาราณียธรรมมีคุณประโยชน์มากมาย เช่นสร้างความตระหนักรู้เตือนสติให้เกิด ความสำนึก เห็นคุณค่า และความสำคัญของหลักธรรม ที่ต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาปรับปรุงและประยุกต์ โดยนำหลักธรรม ที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในสังคมให้ ปฏิบัติตาม ปรับการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมได้ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมที่ เราอยู่ร่วมกันได้

การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่ละอง ตำบลบางวัน อำเภอบุรี จังหวัดพังงา ในระดับครัวเรือน จากการที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ที่ไม่สามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้นกว่าเดิม ไม่สามารถสร้างเนื้อ สร้างตัวได้ ขาดการร่วมไม้ร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจ ต้องหาเช่ากินค่า รายได้ไม่เพียงพอต่อ รายจ่าย มีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ประการประกอบกัน ทั้งเศรษฐกิจไม่ดี สินค้ามีราคาแพง และ ภาวะจำป็นต้องสร้างหนี้สิน เป็นต้น ได้ก่อเกิดเป็นปัญหาระดับครัวเรือน ดังนั้นหลักเมตตา ภาวกรรม เมตตาวจกรรมและเมตตามโน จึงเป็นหลักส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในระดับครัวเรือน ได้ ดังนี้ เมตตาภาวกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกันใน ครอบครัว หรือเพื่อนร่วมงาน ทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ ด้วยความ เต็มใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ช่วยเหลือธุระกรรมด้านต่าง ๆ ด้วยแรงกาย แรงใจ อย่างมี เมตตา เมตตาวจกรรม คือ พูดกันด้วยเมตตา หมายถึง จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดี ต่อกันเช่น แนะนำสั่งสอนตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ พูดจริงไม่พูดเพื่อ ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ฉะนั้นบุคคลหรือครอบครัวที่จะหาความ เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน หรือกิจการธุระกิจครอบครัว จึงจำป็นอย่างยิงที่จะต้องอาศัยหลัก เมตตาวจกรรม คือ กล่าววาจาสุภาพ หมายถึง การกล่าวในสิ่งที่ตั้งงามด้วยความรัก ความเมตตา ปรารถนาดีต่อกัน ตักเตือนแนะนำในสิ่งที่ป็นคุณเป็นประโยชน์ เมตตามโนกรรม หมายถึง การ คิดปรารถนาดี มีเมตตาต่อกัน มีมุมมองในเชิงบวกที่ดีต่อกัน คือ การมองสมาชิกในครอบครัวใน ชุมชนในแง่ดี คิดสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง มีวิสัยทัศน์การพัฒนา

ครอบครัวชุมชนร่วมกัน คิดกระทำแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์และสร้างสรรค์ต่อครอบครัวร่วมกัน ไม่คิดโกรธแค้น มีอคติ อิจฉาริษยา พยาบาทกัน รู้จักการให้อภัย ให้โอกาสซึ่งกันและกัน

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุกละอง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ในระดับชุมชน ที่พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึก นำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งชุมชนมากอง รวบรวมบนพื้นดิน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน และปล่อยให้เป็นการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อีกทั้งครอบครัวไม่มีดำเนินชีวิตตามหลักวิถีที่ดีงาม ผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการอบรมเยาวชนบุตรหลานอย่างถูกต้องเหมาะสม ปล่อยให้ในชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และสถานที่เสพยาที่เอื้อต่อการเสพสารเสพติดและเล่นพนันของเยาวชนที่กำลังก่อตัวเป็นปัญหาในปัจจุบัน ที่กำลังรอรับการแก้ไข ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำ หลัก สารณ โภคี เพื่อมาปรับส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา ดังนี้ สารณ โภคี หมายถึง การไม่เห็นแก่ตัว เอาใจใส่เปรียบกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง การแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือกันด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ การสงเคราะห์ชุมชน พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง ใช้ศิลปะศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ด้วยการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุกละอง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ในระดับสังคม การอยู่ร่วมหรือการใช้ชีวิตการดำเนินชีวิตร่วมกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปรับเปลี่ยนมุมมองของตนที่ต่างกัน ให้กลับมาตรงกัน มีความเห็นอย่างเดียวกัน ยอมรับในเหตุผล ต้องพูดจาหรือหาข้อสรุปให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่าง ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ แต่เพียงฝ่ายเดียว จำเป็นต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เป็นประโยชน์ แต่ในชุมชนทุกละอง กลับพบว่าชาวบ้านต่างคนต่างมีทิฐิมีมานะ ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ไม่ยอมใคร ต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างทำ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่กล่าวตักเตือน จนก่อให้เกิดเป็นปัญหาความเดือนร้อนในสังคมบ้านทุกละอง เช่น ปัญหาความแตกร้างในครัวเรือน ปัญหาศีลธรรมเสื่อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำ สีสสามัญญดา เพื่อมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ดังนี้ สีสสามัญญดา หมายถึง การปฏิบัติตนให้เป็นปกติสุจริตเรียบร้อยดีงาม เป็นไปตามกรอบกฎ ระเบียบแบบแผนข้อบังคับของสังคมที่อยู่ร่วมกัน เคารพสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การไม่เลือกปฏิบัติก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนคนรุ่นหลังสามารถดำเนินตามได้ การสร้างชื่อเสียงด้านคุณงามความดีมาสู่หมู่คณะ ชุมชน สังคม

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ปัญหาความยากจน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักเมตตาตามโนกรรม เมตตาตวจีกรรม และเมตตาทายกรรม ดังนี้ เมตตาตามโนกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี ใช้สติปัญญาพิจารณาถึงความเป็นและคุณค่าของสิ่งที่จำเป็นในชีวิต เมตตาตวจีกรรม คือ รู้จักเสวนาค้นหาบุคคลดีที่เกื้อกูลกันในอาชีพที่ตนกระทำ เมตตาทายกรรม คือ พึ่งพาตนเองได้อย่างขยันหมั่นเพียร ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยสติปัญญา รู้จักประมาณตน พออยู่ พอกิน และพอดี

ปัญหาขยะในชุมชน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ การไม่เห็นแก่ตัวเอารัดเอาเปรียบกันทั้งต่อหน้าและลับหลังในการทิ้งขยะ ช่วยเหลือกันด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ เป็นการสงเคราะห์ชุมชน

ปัญหายาเสพติด พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ การสละที่ประกอบด้วย ความเจตนา สอดส่อง ตรวจสอบ ฝ่าละอองธุลีดิน ค้นหา ทำความเข้าใจ ช่วยเหลือผ่านการบำบัด ในด้านต่าง ๆ ทั้งสุขภาพ อาชีพ การศึกษา และทางสังคม

ปัญหาการพนัน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ สร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีให้กับคนในครอบครัว ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางบวก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ปัญหาความแตกร้างในครอบครัว พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ ยอมรับในตัวตนของกันและกัน เอาใจใส่และเอื้ออาทร แสดงออกถึงความห่วงใย ทั้งในด้านการอยู่อาศัย สุขภาพกาย และใจ เงินทองทรัพย์สิน

ปัญหาศีลธรรมเสื่อม พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ การปรับมุมมองความคิดเห็นให้ถูกต้องตรงกัน ให้มีพฤติกรรมที่ดี พยายามหักห้ามหรือปลูกฝังให้เกิดความพึงใจในการรังเกียจความชั่วช้าต่าง ๆ และประทับใจในความนิยมชมชอบในคุณงามความดีทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ เมื่อนำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ควรมีจิตใจในการถนอมรักษา ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดที่สุดเท่าที่จำเป็นจริง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษา การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ

ปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา 2) เพื่อศึกษาหลักสราณียธรรมในพระพุทศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อนำหลักสราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ว่า การอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา เป็นชุมชนที่บุคคลในชุมชนมีการแบ่งแยก แตกความสามัคคีไม่มีความกลมเกลียวกันในชุมชน ต่างยึดถือเอาแต่ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความระแคะระคาย หวาดระแวงต่อกันในชุมชน แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก อิจฉาริษยา กัน คิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน มักมีความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน จึงจำเป็นต้องนำหลักสราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ทั้งนี้ก็อภิปรายผลได้ว่า สราณียธรรม เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้เพื่อให้เกิดความสามัคคี เพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน ทั้งเป็นหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา ที่ว่าสราณียธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น (ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, 2538) สอดคล้องกับงานวิจัยพรุษา ประสงควรรณะ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสงบสุขร่มเย็นเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกสังคม มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยมุ่งหวังจะได้รับความสะดวกและได้รับประโยชน์จากกันและกัน ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ มีพื้นที่ 0.785 ตารางกิโลเมตร มี 6 ชุมชน ประชากร 10,509 คน มีการพัฒนาชุมชนให้มีความเรียบร้อยสะอาด มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน มีการอนุรักษ์อาคารสถานที่เก่า ๆ ไว้เป็นอย่างดีประชาชนในพื้นที่มี 3 กลุ่ม นับถือพระพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และศาสนา อิสลาม ซึ่งต่างศาสนาต่างก็มีความรักความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีการทำกิจกรรม ร่วมกันต่างช่วยกันพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีแต่สันติสุข ทั้งนี้ก็เพราะว่า ทุกคนมีความสำนึกในชาติคือถือว่าตนเป็นคนไทย รักผืนแผ่นดินไทย คน ไทยทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใด เมื่อมาอยู่ร่วมกันก็ถือเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นพี่น้องกัน อนึ่ง ทุกคนมีศาสนา แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีหลักการเดียวกันคือทุกศาสนาสอนให้ตนเป็นคนดีมีน้ำใจ มีเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่วิวาทบาดหมางกัน ประกอบอาชีพสุจริตเพื่อสร้างตน สร้างสังคม และ ประเทศชาติให้มั่นคง ทุกคนมีความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์แม้จะเป็นชาวพุทธแต่ก็ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรง

ปกครองไพร่ฟ้าประชาชนด้วยทศพิธราชธรรม เหตุปัจจัยและองค์ประกอบ ต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนต่างศาสนาในแขวงวัดกัลยาณเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร อยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งหลักการและพฤติกรรมดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสังคมต่างศาสนา ในที่อื่น ๆ ของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี (พรอุษา ประสงครณะ, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนทวิวัฒน์ วีรธมโม (มีนุสรณ์) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการด้านเมตตาโมกรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคิ เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบด้านสี่สามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทัญญูสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง (พระครูนนทวิวัฒน์ วีรธมโม (มีนุสรณ์), 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันต์ สุวรรณราช ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิม ในจังหวัดสตูล” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ทำมาหากินร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบันจึงไม่เกิดความขัดแย้งเพราะเหตุต่างชาติพันธุ์ ศาสนา ค่านิยม ประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติ การประกอบอาชีพที่เหมือนกัน มีวิถีทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเดียวกัน จึงไม่เกิดช่องว่างทางชนชั้นในชุมชน ไม่มีการกดขี่ขูดรีดประชาชนในชุมชน จึงไม่มีความขัดแย้งและการปกครองของผู้ในแต่ละชุมชนที่มาจากความยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการคัดเลือกผู้นำชุมชนตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันโดยยึดหลักการเป็นตัวแทนของชนส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงกติกากฎระเบียบในการปกครอง จึงไม่มีการต่อต้านหรือขัดขวางสันติภาพจึงเกิดขึ้นกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของสองกลุ่มวัฒนธรรม (สุริยันต์ สุวรรณราช, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุไรยา วานิ และมะรอนิง สาแลมิง

(2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า ทูทางทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ระบบการปกครองที่มีความยุติธรรม ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการสื่อสารภาษาเดียวกัน เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชาวไทยพุทธและชาวมลายุมุสลิมในพื้นที่ตำบลทรายขาว ชุมชนทรายขาวนำแนวคิดสมานฉันท์มาปรับใช้เป็นแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายุมุสลิมในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการประนีประนอม การชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจ และการร่วมมือกันของทุกฝ่ายซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและให้ผลอย่างยั่งยืน (สุไรยา วานี และมะรอนิง สาแลมิง, 2557)

สรุป

การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวันทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักปลูกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่า จึงจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแพร่แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตาม สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง และสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลันวนยุค

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้เกิดการนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม
2. ควรมีการสนับสนุน และส่งเสริมการวิจัยกิจกรรมทางพุทธศาสนา ที่มีการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนา พัฒนาต่อยอด และจัดดำเนินการสำหรับครอบครัว ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งจริงในสังคมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความเข้าใจในแง่มุมชีวิตและการอยู่ร่วมกันตามหลักพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2538). *ปรัชญา 201 พุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- พรอุษา ประสงค์วรรณะ. (2556). การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ใน แขวงวัดกัลป์ยาณ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระธมโม (มีนุสรณ์). (2553). การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). *สันติภาพของโลก*. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5), กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์.
- สุริยันต์ สุวรรณราช. (2551). ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิม ใน จังหวัดสตูล. ใน *รายงานวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุไรยา วานี และมะรอนิง สาแลมิง. (2557). การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม หลักสูตรปกติ*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน ทางวารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300-350 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงเอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูยในโกะกะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย อาภาโร, 2560)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตยอาภาโรและเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค(,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุคราภรณ์ แต่งตั้งลำและคณะ, 2560)
- 5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุจโน. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวีระ. *ทฤษฎี และวิวิธยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลข หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธิดา ภูมิ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาภาพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เพ็ญสกลนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน
ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง
โหราศาสตร์. (นางณฐณัช แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้เมื่อ

15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้
เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก [http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-
ประกาศ/](http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/)

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง (ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/ (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57
ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและ
ขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า
1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก
2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

จิตวิวัฒน์ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร
สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลอรียสัจ 4 ของพระอรียบุคคล. ใน
ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสนดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทศาสนา. มหาจุฬาลงกรณ-ราช
วิทยาลัย.

พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ). (2555). *การจัดการศาสนาและ วัฒนธรรมในอุษา
อาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2556 จาก [http://www.mcu.
ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274](http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57
ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

Boo Elizabeth. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World
Wildlife Fund. Washington, D.C.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of
Allergy*, 6 (5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของ
วารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่ง
เข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail : tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์
เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วย
ภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF
หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและ
เอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของ
รูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของ
ผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดย
การพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับแจ้งข่าวสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300-350 คำ)

(16 pt) ระบุประเภทของวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
..... ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่ มีความน่าสนใจมากที่สุด)
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt) (ไม่เกิน 300-350 คำ)

..... (16 pt)
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16 pt)

2..... (16 pt)

3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

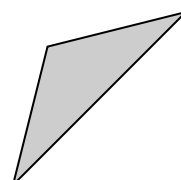
(16 pt)..... ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้อง กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะที่ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

.....(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ กรณีที่ขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

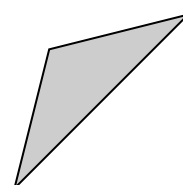
...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300-350 คำ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt) (ไม่เกิน 300-350 คำ)

(16.pt).....

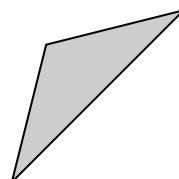
.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....